

Liikuvus Euroopas

Sotsiaalkindlustusõigused **Hispaanias**

Euroopa Komisjon

Liikuvus Euroopas

(Euroopa Liidus, Euroopa Majanduspiirkonnas ja Šveitsis)

Sotsiaalkindlustusõigused Hispaanias

Seisuga 15. veebruar 2006

Euroopa Komisjon

Tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraat

Üksus E.3

Euroopa Komisjon ega ükski komisjoni nimel tegutsev isik ei vastuta käesolevas trükises sisalduva teabe kasutamise eest.

Märkus:

Käesolev brošüür põhineb Hispaania poolt 15. veebruaril 2006 esitatud andmetel. Seetõttu tuleb veenduda, et liikmesriigi õigusakte ei ole hiljem muudetud ning et esitatud teave on tänaseni kehtiv. Selleks pöörduge pädevate ametkondade ja asutuste poole, kelle kontaktandmed on esitatud punktis 3 „Asutuste kontaktandmed ja kasulikud veebilehed.

**Europe Direct on teenus,
mis aitab leida vastused
Euroopa Liiduga seotud küsimustele**

Tasuta infotelefon: (*)

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Mõned mobiilsideoperaatorid ei võimalda helistamist 00 800 numbritele või võtavad neile helistamise eest kõnetasu.

Euroopa Liidu kohta leiab palju muud teavet Internetist Euroopa serveri veebilehtedelt (<http://europa.eu>).

© Euroopa ühendused, 2009

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Bibliograafilised andmed on esitatud väljaande lõpus.

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 2009

ISBN 92-79-04201-7

Sisukord

1. Üldteave.....	5
1.1. Osamakseline süsteem	5
1.2. Mitteosamakseline süsteem	5
1.3. Vabatahtlik kindlustus	5
1.4. Registreerimine	5
1.5. Kindlustusmaksed	6
1.6. Sotsiaalkindlustusasutused	6
1.7. Otsuse vaidlustamine	6
1.8. Kooselu lõpetamise, lahutuse ja perekonna hulgamise mõju sotsiaalkindlustushüvitistele	7
2. Sotsiaalkindlustuse liigid.....	9
2.1. Haigus-, sünnitus- ning samaväärsed isadushüvitised	9
2.1.1. Ravikindlustushüvitis.....	9
2.1.2. Haigus-, sünnitushüvitis ning hüvitis rasedust ohustava töökoha ajutise vahetamise eest.....	10
2.2. Tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitised	12
2.2.1. Tervishoiuteenused	12
2.2.2. Ajutine töövõimetus ja tööõnnetuskindlustuse hüvitised	12
2.2.3. Matusetoetus.....	12
2.2.4. Tööandja hooletus.....	12
2.3. Matusetoetused	13
2.4. Invaliidsushüvitised	13
2.4.1. Nõutavad tingimused.....	13
2.4.2. Töövõimetusaste ja hüvitise suurus.....	13
2.4.3. Mitteosamakseline töövõimetuspension	13
2.5. Vanadus- ja toitjakaotushüvitised	14
2.5.1. Vanaduspensionid.....	14
2.5.2. Matusetoetused ja toitjakaotuspensionid.....	15
2.6. Töötushüvitised	16
2.6.1. Osamakselised hüvitised.....	16
2.6.2. Toetuste maksmise kestus.....	16
2.6.3. Töötushüvitise suurus.....	16
2.6.4. Töötusega seotud eritoetused (<i>subsidio por desempleo</i>).....	16

2.7. Eelpensionihüvitised	17
2.8. Perehüvitised	17
2.9. Mitteosamakselised rahalised erihüvitised	17
2.9.1. Tagatud miinimumsissetulek (<i>Subsidios de Garantía de Ingresos Mínimos</i>).....	17
2.9.2. Toetus liikuvuse parandamiseks ja sõidukulude hüvitamine (<i>Subsidio de Movilidad y Compensación por Gastos de transportes - SMGT</i>)	18
2.9.3. Mitteosamakseline töövõimetus- ja vanaduspension	18
2.9.4. Kuninga dekreediga 2620/81 sätestatud toetused.....	19
3. Asutuste kontaktandmed ja kasulikud veebilehed	21
3.1. Koduleheküljed	21
3.2. Riikliku Sotsiaalkindlustusameti (INSS) piirkondlikud valitsused	21
3.3. Riikliku Tööhõiveameti (INEM) piirkondlikud valitsused	22
3.4. Sotsiaalkindlustuskassa piirkondlikud valitsused	23
3.5. Meremeeste Sotsiaalkindlustusameti (ISM) piirkondlikud valitsused	24
3.6. Riiklik Tervishoiuamet	25
3.7. Autonoomsed piirkonnad	25
4. Täiendav teave	29
4.1. Sotsiaalabi	29
4.2. Sotsiaalkindlustuse eriskeem ametnike jaoks	29
4.2.1. Sissejuhatus	29
4.2.2. Registreerimine ja osamaksete tasumine.....	30
4.2.3. Toetusi ja hüvitisi haldavad asutused.....	30
4.2.4. Pensionid: sotsiaalkindlustuskeemi vanadus- ja muud pensionid	30
4.2.5. Anschriften der Versicherungskassen.....	31
4.2.6. Vanadus- ja muude pensionide kindlustuskeemiga seotud asutuste aadressid	31

Üldteave

Hispaania sotsiaalkindlustussüsteem hõlmab kahte kaitsetasandit või -põhimõtet – osamakselist süsteemi ja mitteosamakselist süsteemi.

1.1. Osamakseline süsteem

Sotsiaalkindlustussüsteem hõlmab kahte järgmist osamakselist skeemi:

- üldskeemi, mida kohaldatakse kõikide palgatöötajate suhtes, kelle suhtes ei kehti mõnda eriskeemi, ning teatavate ametnikukategooriate suhtes, ja
- viit eriskeemi – vastavalt põllumajandussektori töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate, kodutöötajate, sõjakaevurite ja meremeeste kindlustusskeeme.

Üliõpilaste jaoks on ette nähtud eraldi kindlustusliik (õppekindlustus).

Lisaks sellele on kehtestatud eraldi osamakseline kindlustusskeem ametnike jaoks.

1.2. Mitteosamakseline süsteem

Mitteosamakselisi hüvitisi makstakse erivajadustega isikutele, kelle erivajadus annab neile õiguse sotsiaalkaitsele ning kellel ei ole piisavalt vahendeid äraelamiseks seaduses sätestatud tingimustel. Seda isegi juhul, kui nad ei ole kunagi tasunud kindlustusmaksleid või kui kindlustusmaksleid ei ole tasunud piisavalt kaua, et saada õigus osamakselise süsteemi raames makstavatele hüvitistele.

Mitteosamakselised hüvitised hõlmavad:

- raviteenuseid;
- vanadus- ja töövõimetuspensionid;
- eritoetusi töötuse korral (*subsídio por desempleo*);
- peretoetusi.

Lisaks eelnevale on teatavatel isikukategooriatel õigus saada riigilt või väiksemaltelt territoriaalüksustelt täiendavaid sotsiaaltoetusi. Need toetused on suunatud peamiselt eakatele või puudega isikutele.

1.3. Vabatahtlik kindlustus

Hispaanias on võimalik sõlmida sotsiaalkindlustusametiga erikokkulepe, mille eesmärgiks on üldjuhul säilitada õigus sotsiaalkindlustusteenuste saamisele või teatavatel konkreetsetel juhtudel seda ka laiendada.

Samas võib sellise kokkuleppe sõlmimine tuua teatavatel juhtudel kaasa liitumise isiku töövaldkonnaga seotud sotsiaalkindlustusskeemiga ning sel juhul tasuvad osamaksed kindlustatu ise.

1.4. Registreerimine

Enne Hispaanias tööleasumist peate te ettenähtud aja jooksul end sotsiaalkindlustussüsteemis registreerima ning liituma sõltuvalt oma kutsevaldkonnast sobiva sotsiaalkindlustusskeemiga. Kui te olete füüsilisest isikust ettevõtja, peate esitama registreerimis- ja liitumisavalduse ise. Kui olete palgatöötaja, peab seda tegema teie tööandja.

Sotsiaalkindlustussüsteemis registreerimine on kohustuslik ja kindlustus kehtib kogu kindlustatud isiku töötamise ajal. Registreerida tuleb end vaid üks kord – esimesel tööleasumisel.

Liitumisel väljastatakse teile liitumistunnistus, mis sisaldab teie isikuandmeid ja sotsiaalkindlustusnumbrit. Sotsiaalkindlustusnumber kehtib kogu sotsiaalkindlustussüsteemi ulatuses kogu teie tööelus osalemise jooksul. Seda dokumenti tuleb hoolega hoida.

Ühe ja sama tööalase tegevuse puhul ei ole lubatud kuuluda kahte erinevasse sotsiaalkindlustusskeemi.

Samas võib töötaja tööalases olukorras tulla pärast sotsiaalkindlustusskeemis registreerimist ette muudatusi (töökoha vahetus, töötusperioodid jne). Need muutused mõjutavad sotsiaalkindlustusskeemi kohaldamist järgmiselt: kui isik asub tööle, hakkab ta tasuma sotsiaalkindlustuse osamaksleid, mis annavad talle kindlustuskaitse. Tööperioode, mille kestel toimub osamaksete tasumine, tähistatakse mõistega „*altas*“. Perioode, mil isik ei tööta, tähistatakse mõistega „*bajas*“.

Kindlustushüvitisõiguse eeltingimuseks on peaaegu alati töö omamine ja osamaksete tasumine. Siiski tuleb märkida, et kindlustusstaažiga („*altas*“) võrdsustatakse ka mitmeid olukordi, kus isik ei tööta.

Samuti tuleb silmas pidada seda, et teatavate tingimuste täitmisel võib ka sellisel isikul, kes ei käi tööl ja ei tasu seega osamakseid, olla õigus saada vanaduspensioni, püsiva töövõimetuse pensioni (täielik töövõimetus või sügav puue) ning surmaga ja toitja kaotusega seotud hüvitisi (välja arvatud matusekulude hüvitamine).

1.5. Kindlustusmaksed

Sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohustus tekib vasta-va tööalase tegevuse alustamisel. Kindlustusmaks suuruse arvestamiseks kohaldatakse teatava summa suhtes, mida kutsutakse maksubaasiks, teatavat protsendimäära, mida kutsutakse maksemääraks. Maksubaas ja maksemäärad kinnitatakse igal aastal Hispaania eelarveseadusega.

Üldises sotsiaalkindlustusskeemis vastab maksubaas ligikaudu palgatöötaja reaalpalgale. Siiski on olemas minimaalne maksubaas, mis vastab üldisele alampalgale, mida suurendatakse täiskohaga töötamisel ühe kuuendiku võrra ning maksimaalne maksubaas, mis on veidi enam kui viiekordne alampalk.

Füüsilisest isikust ettevõtjate või sõltumatute töötajate eriskeemiga liitumise korral on töötajal kohustus tasuda vähemalt minimaalse maksubaasi põhjal arvestatud osamakseid, kusjuures asjaomasel isikul on õigus valida kindlustusmaks baassummaks kõrgem summa, mis peab samas jääma kindlaksmääratud minimaalse ja maksimaalse maksubaasi vahele. Asjaomasel isikul on õigus hiljem maksubaasi muuta ning valida mõni muu summa, arvestades ülalmainitud piiranguid. Lisaks sellele on füüsilisest isikust ettevõtjal õigus skeemi kindlustuskaitset laiendada, lisades sellele kindlustuse tööõnnetuste ja kutsehaiguste vastu, eeldusel et samaaegselt või varasemalt on sõlmitud ka vabatahtlik kindlustusleping, mis annab õiguse saada rahalist hüvitist ajutise töövõimetuse korral.

Palgatöötajad ei tee ise sotsiaalkindlustuse osamakseid, see kohustus lasub nende tööandjal. Tööandja tasub seega nii enda kui ka töövõtja sotsiaalkindlustuse osamaksed. Palgatöötajatele töötasu väljamaksmisel peab tööandja kinni iga töövõtja sotsiaalkindlustuse osamakse, samuti peetakse kinni osa tulumaksust.

Füüsilisest isikust ettevõtjad peavad seevastu maksma oma osamaksed ise.

1.6. Sotsiaalkindlustusasutused

Sotsiaalkindlustussüsteemi haldavad järgmised asutused, kelle aadressid on toodud käesoleva dokumendi punktis 3.

- Sotsiaalkindlustuskassa (*Tesorería General de la Seguridad Social – TGSS*) ülesandeks on ettevõtete, palgatöötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate registreerimine, nende tööhõiveolukorra ja sellest tulenevate sotsiaalkindlustusmaksete kontrollimine, kindlustusmaksete kogumine ja kõikide hüvitiste väljamaksmine. Asutus väljastab ka võörtöötajate suhtes kohaldatavaid õigusakte selgitavaid vorme E 101, E 102 ja E 103.
- Riiklik Sotsiaalkindlustusamet (*Instituto Nacional de la Seguridad Social – INSS*) on asutus, mille ülesandeks on arvestada ja maksta välja kõikide kindlustusskeemide (välja arvatud meremeeste erikindlustusskeem, mitteosamakselised vanadus- ja töövõimetuspensionid ning töötuskindlustus) rahalised hüvitised ja kõikide kindlustusskeemide (sh ka meremeeste erikindlustusskeem) peretoetused.
- Meremeeste Sotsiaalkindlustusametil (*Instituto Social de la Marina – ISM*) on kaks ülesannet – tegemist on merenduse ja kalanduse valdkonna sotsiaalküsimustega tegeleva asutusega, samas on tegemist ka asutusega, mis haldab meremeeste erikindlustussüsteemiga seotud kindlustusmaksed.
- Arstiabiga seotud küsimuste eest vastutavad autonoomsetele piirkondadele alluvad tervishoiuteenistused. Ceuta y Melilla linnades osutab arstiabi teenuseid Riiklik tervishoiu haldusamet (*Instituto Nacional de Gestion Sanitaria – INGESA*).
- Eakate isikute ja sotsiaalteenuste amet (*Instituto de Mayores y Servicios Sociales – IMSERSO*) haldab koos autonoomsete piirkondadega mitteosamakselise süsteemi raames makstavaid pensione, eakatele ja puudega isikutele makstavaid toetusi ning sotsiaalteenuseid.
- Riikliku tööhõiveameti (*Servicio Público de Empleo Estatal – INEM*) ülesandeks on töötuskindlustushüvitiste haldamine ja kontrollimine, samuti koostöös autonoomsete piirkondadega tööotsingustrateegia väljatöötamine töötute jaoks tööhõivebüroode (*Oficinas de Empleo*) vahendusel.

1.7. Otsuse vaidlustamine

Kui te ei nõustu mõne sotsiaalkindlustusasutuse otsusega, on teil õigus otsus asjaomasel asutuses vaidlustada. Vaidlustamiseks on ette nähtud kolmekümne päeva pikkune ajavahemik pärast otsusest teatamist. Kui sotsiaalkindlustusasutus lükkab teie avalduse tagasi, on võimalik pöörduda elukohajärgse sotsiaalkindlustuskohtu (*Juzgado de lo social*) poole. Kohtu otsusega mittenõustumise korral võib otsuse edasi kaevata selle autonoomse piirkonna kõrgemasse kohtusse, kelle alluvuses tegutseb vaidlustaluse otsuse teinud sotsiaalkindlustuskohus.

Mõne küsimuse puhul tuleb kasutada halduskohtumenetlust.

Teavet selle kohta, millist otsuste vaidlustamise viisi tuleks kasutada ja millised on vaidlustamiseks ette nähtud tähtajad, annavad sotsiaalkindlustusasutused.

1.8. Kooselu lõpetamise, lahutuse ja perekonna hülgamise mõju sotsiaalkindlustushüvitistele

Need perekondlikud muudatused võivad sotsiaalkindlustuse valdkonnas tuua kaasa keerulisi probleeme. Parim viis nende lahendamiseks on pöörduda piirkondli-

ku pädeva sotsiaalkindlustusasutuse (*INSS, ISM, riiklik tööhõiveamet jne*) poole.

Kui teil oli õigus saada ravikindlustushüvitisi peakindlustusvõtjast (üldjuhul abikaasast) sõltuva isikuna ja kui te ei ela enam koos, on teil õigus taotleda eraldi ravikindlustuskaarti endale ja koos teiega elavatele lastele. Selleks peate te pöörduma elukohajärgsesse Riikliku Sotsiaalkindlustusameti (*INSS*) piirkondlikku harukontorisse.

Perekondliku eriolukorra puhul makstakse orvupensionid, peretoetused, puudega isikutele makstavad toetused ja üldiselt kõik alaealistele makstavad toetused välja sellele isikule, kelle ülalpidamisel alaealine või puudega isik on.

Sotsiaalkindlustuse liigid

2.1. Haigus-, sünnitus- ning samaväärsed isadushüvitised

2.1.1. Ravikindlustushüvitis

- ➔ Õigust omavad isikud (*kindlustatud*):
 - Sotsiaalkindlustusskeemis registreeritud ja sellega liitunud töötajad või võrdsustatud seisus olevad isikud. Töötajatel on täieulatuslik hüvitisõigus isegi juhul, kui nende tööandja ei ole täitnud oma kohustusi.
 - Pensionisaajad ja isikud, kes saavad regulaarseid sotsiaaltoetusi, välja arvatud ülalpeetava lapsega seotud peretoetusi.
- ➔ Muud õigustatud isikud ja hüvitiste saajad: tingimused.
- ➔ Hüvitiste saajad
 - Õigustatud isiku abikaasa või isik, kes on elanud õigustatud isikuga perekondlikult koos vähemalt ühe aasta jooksul enne taotluse esitamist, samuti selle isiku lapsed.
 - Õigustatud isiku ja tema abikaasa järglased, sõltumata nende õiguslikust staatusest (seoses põlvnemisega), nende vennad ja õed ja tegelikult nendega koos elavad lapsed, ilma vanusepiiranguta.
 - Lapsendatud lapsed ja hooldusperes elavad alaealised kuni lapsendamismenetluse lõpuni.
 - Õigustatud isiku ja tema abikaasa otsesed ülenevad sugulased.

Kõik mainitud isikud peavad elama koos õigustatud isikuga ja olema tema ülalpidamisel. Nende sissetulek ei või olla suurem, kui üldise riikliku töötasuindeksi kahekordne väärtus. Samuti ei või neil olla ravikindlustuskaitset mõne teise kindlustusskeemi raames.

- Isikud, kes elavad lahus, on lahutatud või kelle abielu on kuulutatud kehtetuks ning kellel ei ole õigust saada hüvitisi mõne muu kindlustusskeemi alusel, kui õigustatud isikul on õigus saada raviteenuseid.

- Hispaaniast väljarännanud isikud, kes ajutisel Hispaanias viibimisel või lõplikul tagasipöördumisel sõlmivad raviteenuste lepingu, kui neil ei ole õigust nende teenuste saamiseks mõne muu kindlustusskeemi alusel. Mainitud lepingu võivad samuti sõlmida Hispaaniasse tagasipöördunud ja surnud isiku pereliikmed, kui nad olid selle isiku ülalpidamisel.

- ➔ Raviteenused majanduslikes raskustes olevatele isikutele.

Hüvitiste saajad

Järgmised Hispaania territooriumil asuvad isikud:

- hispaanlased, Euroopa Liidu kodanikud;
- seaduslikult Hispaanias elavad välismaalased;
- välismaalased, kes on kantud oma põhielukoha kohaliku omavalitsuse registrisse;
- alla 18-aastased välismaalased;
- eelmistes punktides mainimata muud välismaalased, kellele antakse vältimatut arstiabi, raske haiguse või nendega toimunud õnnetuse, samuti raseduse korral – pärast raseduse tuvastamist võimaldatakse arstlikku järelevalvet raseduse kestel ning kõige rohkem kuue nädala jooksul pärast sünnitust.

Tingimused

Kohaldatakse üldjuhul kõikide isikukategooriate suhtes:

- kel puudub õigus saada kindlustatud isikuna või teenuste saamise õigusega isikuna raviteenuseid mõnest sotsiaalkindlustusskeemist;
- kelle aasta kogusissetulek ei ületa üldist riiklikku sissetulekuindeksit (*IPREM*). Kui sissetulek ületab mainitud piirsummat, on selliste raviteenuste saamine siiski lubatud, kui isiku sissetuleku ja tema ülalpidamisel olevate alaealiste ja/või puudega isikute arvu jagatis on väiksem või võrdne poolega mainitud piirsummast.

Hispaanlased peavad vastama mainitud üldtingimustele ja elama Hispaania territooriumil.

Välismaalased peavad lisaks üldtingimustele vastama veel vähemalt ühele järgmistest tingimustest.

- nad peavad elama Hispaanias seaduslikult;
- nad peavad olema registreeritud oma põhielukohajärgses kohaliku omavalitsuse elanikeregistris;
- nad peavad tõestama, et on alla 18-aastased;
- neil ei või olla õigust saada raviteenuseid mõnes teises Euroopa Liidu liikmesriigis, Euroopa Majanduspiirkonna riigis või riigis, millega Hispaania on sõlminud kahepoolse sotsiaalkindlustuskokkuleppe, millega nähakse ette kaitse raviteenuste vajamise korral.

Kui mainitud tingimused ei ole täidetud, antakse neile isikutele vaid vältimatut arstiabi, kui nad on sõlminud raskeid haigusi hõlmava kindlustuslepingu kui nendega on toimunud õnnetus, kuni hetkeni, mil arst väljastab nende paranemise kohta ametliku tõendi, samuti välismaalastest naise raseduse korral – arstlikku järelevalvet võimaldatakse raseduse kestel, sünnituse käigus ning kõige rohkem kuue nädala jooksul pärast sünnitust.

→ Kuidas saada arstiabi?

Arstiabi saamiseks tuleb üldjuhul esitada oma riikliku ravisüsteemi kasutaja kaart (*tarjeta de usuario del Sistema Nacional de Salud*).

Arstiabi osutatakse üksnes kohalike omavalitsuste ravikeskuste kaudu (välja arvatud Ceuta ja Melilla, kus raviteenuseid osutatakse riikliku tervishoiu haldusameti (*Instituto Nacional de Gestion Sanitaria – INGESA*) vahendusel) või kinnitatud ravikeskuste (*Centros médicos concertados*) vahendusel. Üldpõhimõttena ei laiene riikliku tervishoiusüsteemi kindlustuskaitse muudes raviasutustes osutatavatele raviteenustele.

→ Tervishoiuteenuste liigid

Riiklik tervishoiusüsteem hõlmab kodust ning ravikeskustes või haiglates antavat ravi. Üldarsti, lastearsti või hambarsti poole on võimalik pöörduda otse. Eriarsti poole pöördumiseks on vaja üldarsti suunamiskirja. Oma elukohajärgse ravipiirkonna piires on patsiendil õigus valida omale vabalt üldarst või lastearst, eeldusel, et selle arsti patsientide arv ei ületa antud ravipiirkonna eripärasid arvestades kindlaksmääratud patsientide maksimumarvu.

Riiklik tervishoiusüsteem katab ka vältimatut arstiabi esmaabikeskuses (koos haiglaraviga või ilma selleta). Välja arvatud vältimatut abi korral toimub haiglaravi üldarsti suunamiskirja alusel. Kui patsienti ei ole võimalik tavaliste sõiduvahendite abil transportida, katab riiklik tervishoiusüsteem ka kiirabiautoga transportimise kulud.

Arstiabi on üldjuhul tasuta. Samas ei kaeta täies ulatuses kõiki psühhiaatrilise ravi ja hambaravi kulusid.

Ambulatoorse ravi korral on ravimid tasuta eeskätt pensionisaajate ja tööõnnetuse või kutsehaiguse tagajärjel

hüvitusi saavate isikute jaoks. Teised patsiendid peavad tasuma ravimite maksumusest osa (üldjuhul 40 %). Haiglaravi käigus kasutatud ravimid on tasuta.

Riiklik tervishoiusüsteem katab kirurgiliste proteeside ja ortopeediliste vahendite kulud, samuti ratastooli kulud puudega isikutele. Seevastu ei hüvitata hambaproteeside ega prillide maksumust.

Kui isiku raviarst peab seda vajalikuks, määratakse talle ka tasuta meditsiinilise rehabilitatsiooni teenused.

Ja lõpuks on merel olevatel laevadel ööpäevaringne raadioside Meremeeste Sotsiaalkindlustusametiga (ISM), kes annab meremeestele arstlikku nõu.

→ Välisreisid

Kui teil on õigus saada arstiabi Hispaania sotsiaalkindlustuskeemi raames ja kui te reisite ELi liimesriiki või EMP riiki, peate te enne Hispaaniast väljasõitu hankima omale Euroopa ravikindlustuskaardi või vajadusel vormi E 112, mida väljastab Riiklik Sotsiaalkindlustusamet (*Instituto Nacional de la Seguridad Social - INSS*) või kui te kuulute meremeeste erikindlustuskeemi, väljastab need dokumendid Meremeeste Sotsiaalkindlustusamet (*Instituto Social de la Marina – ISM*).

→ Erikindlustuskeemide puhul kehtivad erieeskirjad

Meremeeste erikindlustuskeemid sisaldavad erisätteid laeva pardal või välissadamates toimuvate õnnetuste ja haigestumiste kohta. Täpsema teabe saamiseks pöörduge Meremeeste Sotsiaalkindlustusameti (*Instituto Social de la Marina – ISM*) poole (selle asutuse aadress on toodud punktis 3).

→ Eriprogrammid puudega isikute jaoks

Tervishoiuteenused ja ravimid puudega inimestele katab riiklik tervishoiusüsteem. Nendele on loodud programmid funktsionaalseks rehabilitatsiooniks ja psühhoterapiaks nõustamiseks, psühholoogiliseks raviks ja nõustamiseks, üld- ja erioppeks, kutsealaseks ümberõppeks, tööelu alustamiseks jne.

Üle kolmeaastased puudega isikud, kelle puude ulatus on vähemalt 33 % ja kes ei saa kasutada ühistransporti, võivad saada nn liikuvustoetust või taotleda sõidukulude hüvitamist.

2.1.2. Haigus-, sünnitushüvitus ning hüvitus rasedust ohustava töökooha ajutise vahetamise eest

Rahalisi toetusi ajutise töövõimetuse korral makstakse töötajatele, kes tasuvad sotsiaalkindlustusmaksid ja kes on sunnitud haigestumise või õnnetuse tõttu peatama ajutiselt oma palgatöö või töö füüsilisest isikust ettevõtjana, kui viimased tõendavad, et nad vastavad teatavatele mittepalgatöö tegijate jaoks kehtestatud eritingimustele.

tele. Kui töövõimetuse põhjuseks on tööõnnetus või kutsehaigus, käsitletakse palgatöötajat igal juhul sotsiaalkindlustusmaksleid tasuva isikuna ja hüvitist maksab sõltuvalt olukorrast kas riiklik sotsiaalkindlustusamet või tööandja.

Kui töövõimetuse põhjuseks on tööõnnetus või kutsehaigus, ei nõuta varasemat sotsiaalkindlustusmaksleid tasumise tõendamist. Kui töövõimetuse põhjuseks on kutsehaigusena mittekäsitletav haigestumine, peab isik tõendama, et ta on tasunud töölt eemalejäämisele eelnenud viie aasta jooksul kindlustusmaksleid 180päevase perioodi kestel.

Hüvitis rasedust ohustava töökoha ajutise vahetamise eest tagab sissetuleku kogu töölepingu peatusperioodiks ning seda antakse juhul, kui töötav naine peab vahetama töökoha (või katkestama töö füüsilisest isikust ettevõtjana) põhjusel, et töötingimused võivad kahjustada tema enda või loote tervislikku seisundit ja kui mainitud tööalast muudatust ei ole võimalik korraldada ettevõttesiseselt.

Sünnitushüvitist makstakse töötajale, kellele on tööseadusega ette nähtud rasedus- ja sünnitus- lapsendamis- või hooldusperioodile ette nähtud puhkus, sõltumata sellest, millisesse sotsiaalkindlustusskeemi ta kuulub.

Et saada sünnitushüvitist või vajaduse korral hüvitist rasedust ohustava töökoha ajutise vahetamise eest, peavad palgatöötajad ja füüsilisest isikust ettevõtjad tõendama, et nad on tasunud hüvitise saamist õigustavale sündmusele eelnenud viie aasta jooksul kindlustuse osamakseid vähemalt 180päevase perioodi kestel.

➤ Hüvitise ooteaeg, lapsehoolduspuhkus ning hüvitise maksimaalne kestus

Üldiselt alustatakse ajutise töövõimetuse korral hüvitise maksmist pärast kolme päeva pikkust ooteaega (ooteaega ei kohaldata, kui ajutise töövõimetuse põhjuseks on tööõnnetus või kutsehaigus).

Hüvitist makstakse maksimaalselt 12 kuud, kuid perioodi on võimalik pikendada veel kuue kuu võrra, kui on tõenäoline, et täiendava perioodi jooksul kinnitab arst vastavas ametlikus tõendis, et töötaja on paranenud.

Kutsehaiguse korral makstakse ajutise töövõimetuse eest hüvitist maksimaalselt kuus kuud ja perioodi on võimalik pikendada veel kuue kuu võrra, kui pikendamist peetakse vajalikuks kutsehaigusega seotud uuringute ja diagnostika jaoks.

Lapsehooldustoetusi makstakse üldiselt 16 nädala eest (mida on alates teisest lapsest võimalik pikendada iga lapse kohta kahe nädala võrra). Toetusi võib saada nii lapse ema kui isa vastavalt sellele, kuidas on kulgenud lapse sünd, adopteerimine või hooldusperikonda võtmine (samuti on võimalik võtta lapsehoolduspuhkest, ühitades selle osalise tööajaga töötamisega). Hüvitatud isik

võib puhkuse võtta välja oma äranägemise järgi, kuid sünnituse korral peab lapsehoolduspuhkusel olema lapse bioloogiline ema ning seda kuus nädalat pärast lapse sündi.

➤ Hüvitissummad

Tööõnnetuse ja kutsehaiguse korral algab hüvitise maksmine arstitõendi alusel töölt eemalejäämisele järgneval päeval ning hüvitise suuruseks on 75 % arvestusbaasist. Töötamata päevade eest maksab brutopalgat tööandja.

Kui tegemist ei ole kutsehaigusega või tööõnnetusega, makstakse isikule töölt eemalejäämise kohta väljastatud arstitõendi alusel alates neljandast päevast toetust, mis moodustab 60 % arvestusbaasist (üldjuhul eelmise kuu sotsiaalkindlustusmaksleid maksubaas). Toetust makstakse kuni kakskümmend päeva (kaasa arvatud). Alates kahekümne esimesest päevast tõuseb hüvitismäär 75 protsendini mainitud arvestusbaasist. Hüvitissummad töölt eemalejäämise esimese viieteistkümmend päeva eest tasub täielikult tööandja.

Hüvitis töökoha vahetamise eest raseduse ajal arvestatakse välja päevapõhiselt ning seda hakatakse maksma alates rasedust ohustava töökoha töölepingu peatamise esimesest päevast; hüvitist makstakse kogu töölepingu peatusperioodi kestel. Hüvitise suuruseks on 75 % arvestusbaasist.

Lapsehooldustoetust arvestatakse päevapõhiselt ja seda makstakse kogu töölepingu peatusperioodi kestel. Hüvitise suuruseks on 100 % arvestusbaasist.

Lapsehooldustoetust ja hüvitist rasedust ohustava töökoha ajutise vahetamise eest maksab taotluse alusel otse *INSS* või *ISM*. Palgatöötajate puhul maksab hüvitise ajutise töövõimetuse eest üldjuhul välja tööandja, kuigi hüvitissummad pärinevad sotsiaalkindlustusametist.

➤ Erikindlustusskeemide puhul kehtivad erieeskirjad

Füüsilisest isikust ettevõtjate (ja sõltumatute töötajate) puhul makstakse ajutise töövõimetuse eest hüvitist juhul (eeldusel, et isik on sõlminud vastava hüvitisõiguse saamiseks vabatahtliku kindlustuslepingu), kui tegemist ei ole kutsehaiguse ega tööõnnetusega, alates neljandast päevast pärast töölt eemalejäämist. Kuni kahekümne päevani (kaasa arvatud) on hüvitise suuruseks 60 % kindlustuse maksubaasist. Alates kahekümne esimesest päevast on hüvitise suuruseks 75 % mainitud arvestusbaasist.

Kui hüvitise maksmise põhjuseks on tööõnnetus või kutsehaigus, makstakse hüvitist alates töölt eemalejäämisele järgnevast päevast ja hüvitise suuruseks on 75 % arvestusbaasist.

Kodutöötajate erikindlustuskeemi kohaselt makstakse ajutise töövõimetuse hüvitist alates kahekümne ühek-sandast päevast pärast haigestumist või õnnetuse toi-mumist ning hüvitist maksab otse *INSS*. Hüvitise suuru-seks on 75 % vastavast arvestusbaasist.

Vastava taotluse esitamisel maksab *INSS* ajutise töövõi-metuse hüvitisi otse ka põllumajandustöötajate eriskee-mi kuuluvatele palgatöötajatele. Hüvitist makstakse juhul, kui töötaja on töölt eemalolemise ajal kas palga-töötaja või saab töötuskindlustushüvitist.

Füüsilisest isikust ettevõtjatest põllumajandustöötajad ning sõltumatud töötajad peavad haiguse ja õnnetuse-ga seotud hüvitiste saamiseks olema eelnevalt sõlmi-nud vabatahtliku kindlustuslepingu, mis hõlmab õigust saada hüvitist ajutise töövõimetuse eest, samuti pea-vad asjaomased isikud olema tasunud vastavaid sotsiaalkindlustusmaksleid. Sellist lepingut on võimalik sõlmida uuele tööle mineku alguses või kolm aastat pärast tööleminekut ning selleks tuleb esitada avaldus tööõnnetuste ja kutsehaigustega tegelevale kindlus-tusseltsile.

Vastava taotluse alusel makstakse füüsilisest isikust ette-võtjatele hüvitised välja otse (vastavalt olukorrale kas *INSS* või tööõnnetuste ja kutsehaigustega tegelev kind-lustusselts).

→ Isapuhkuse hüvitis

Siiani ei ole Hispaanias töötajate suhtes kehtestatud ema sünnitushüvitise-ga samaväärset isapuhkuse hüvitist.

Praegune olukord põhineb seadusel nr 3/1989, millega nähakse vanemapuhkust ette vaid lapse bioloogilisele emale. Isa õiguse näol on seega tegemist tuletatud õiguse ja mitte otseõigusega. Samas nähakse riiklikes personalieeskirjades artikli 37 lõike 3 punktis b ette töötaja õigus saada etteteatamise ja põhjendamise korral palgalist puhkust järgmistel põhjustel ja järgmise kestusega:

kaks päeva lapse sünni või kuni teise astme veresugulase või hõimlase raske haiguse või surma korral. Kui sündmus nõuab töötaja ärasõitu, võib puhkus kesta neli päeva.

2.2. Tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitised

Hispaania sotsiaalkindlustussüsteemis ei ole nähtud ette eraldi kindlustuskeemi tööõnnetuste ja kutsehaiguste jaoks. Siiski on asjaomasel töötajal õigus lisaks eespool nimetatud hüvitistele saada eraldi hüvitisi.

Tööõnnetuse all peetakse silmas tööülesande täitmise käigus või sellest tulenevalt saadud kehavigastust, samuti haigust, mida ei käsitleta kutsehaigusena, sest see ei ole kantud kutsehaiguste nimekirja, kuid mis on ilmsel-

gelt seotud tööülesannete täitmisega. Samuti käsitletak-se tööõnnetusena õnnetust, mis toimub teel tööle või töölt tagasi. Kutsehaigus on haigus, mis on kantud kinni-tatud kutsehaiguste nimekirja.

2.2.1. Tervishoiuteenused

Üldjuhul osutatakse tervishoiuteenuseid punktis 2.1.1 toodud eeskirjade kohaselt, kuid alati suurimas võimali-kus ulatuses. Teatavatel juhtudel hõlmavad need teenu-sed tasuta ravimite jagamist ning kõikvõimalike rehabili-tatsiooniteenuste osutamist.

2.2.2. Ajutine töövõimetus ja tööõnnetuskindlustuse hüvitised

Kui tööõnnetus või kutsehaigus põhjustab töötaja ajutise töövõimetuse, kohaldatakse punktis 2.1.2 toodud eeskir-ju. Kui tegemist on tööandja hooletusega, vt allpool.

Püsiva töövõimetuse korral kohaldatakse punktis 2.4. toodud eeskirju.

Lisaks sellele on võimalik maksta ka ühekordset toe-tust. Tööõnnetusest või kutsehaigusest tingitud töö-näoliselt jäädavad kehavigastused, sandistumine või moonutused, mis ei too küll kaasa püsivat töövõime-tust, kuid mis halvendavad palgatöötaja füüsilist sei-sundit, annavad talle õiguse saada ühekordset toetust. Kõnealune vigastus peab seejuures olema kantud kin-nitatud nimekirja.

2.2.3. Matusetootus

Kui tööõnnetus või kutsehaigus toob kaasa kindlusta-tud isiku surma, makstakse lisaks allpool punktis 2.3 toodud üldistele kindlustushüvitistele veel täiendavat ühekordset toetust. Surnu abikaasale või lahutatud abi-kaasale makstakse toetussumma, mille suurus on kuue-kordne vastava sotsiaalkindlustuse arvestusbaas. Kõiki-dele tema lastele makstakse ühe kuu arvestusbaasiga võrdne summa. Abikaasa puudumise korral jaotatakse kuue kuu arvestusbaasiga võrdne summa laste vahel. Matusetootuse ja toitjakaotuspensioni õigust omava abikaasa ja laste puudumisel makstakse surnud isiku ülalpidamisel olnud emale ja isale 12-kordse arvestus-baasiga võrdne summa, kui mõlemad vanemad on elus, ja 9-kordse arvestusbaasiga võrdne summa, kui elus on ainult üks vanem.

2.2.4. Tööandja hooletus

Kõiki tööõnnetuse või kutsehaiguse hüvitisi suurenda-takse 30–50 % võrra, kui tööõnnetuse või kutsehaiguse on põhjustanud tööandja hooletus seoses kohustusega täita tööohutuse ja -tervishoiu tingimusi.

Tööõnnetuse ja kutsehaiguse hüvitisi makstakse ka juhul, kui tööandja ei ole täitnud oma kohustust tasuda töötaja eest sotsiaalkindlustusmaksleid.

2.3. Matuseetoetused

Surma ja toitja kaotusega seotud hüvitised on nähtud ette üldise sotsiaalkindlustusseaduse artiklis 171. Sõltumata surma põhjusest makstakse surma korral igal juhul matuseetoetust.

Matuseetoetuse eesmärgiks on leevendada matusekulusid. Toetus on nähtud ette üldise sotsiaalkindlustusseaduse artiklis 173. Tegemist on ainukesel sel eesmärgil makstava toetusega sotsiaalkindlustussüsteemis. Toetuse suuruseks on 30,05 eurot.

Vt ka punkt 2.5.2.

2.4. Invaliidsushüvitised

Püsiv töövõimetus on olukord, mille puhul töötajale jääb pärast ettenähtud ravi ja arsti ametliku paranemistõendi väljastamist raske anatoomiline või funktsionaalne häire, mis on tõenäoliselt püsiva iseloomuga ja mis piirab osaliselt või täielikult tema töövõimet.

Üle 65-aastastel vanaduspensioni õigusega isikutel ei ole õigust saada hüvitisi püsiva töövõimetus eest, mis ei ole seotud tööõnnetuse või kutsehaigusega. Kui selliste hüvitiste saajatel täitub 65 eluaastat, muutub nende püsiva töövõimetus pensioni nimetus vanaduspensioniks, mõjutamata vähimalgi määral hüvitiste maksmise tingimusi.

Püsivaks töövõimetus loetakse ka töövõimetus, mis jääb pärast ajutise töövõimetus jaoks kehtestatud maksimaalset ajavahemikku alles. Seega järgneb püsiv töövõimetus üldjuhul ajutisele töövõimetusle.

2.4.1. Nõutavad tingimused

Töövõimetus väljakuulutamise hetkel peab asjaomane isik olema kindlustatud mõnes kindlustuskeemis või olema sellega võrdsustatud olukorras. See tingimus loetakse täidetuks juhul, kui töövõimetus tuleneb tööõnnetusest või kutsehaigusest. Tingimuse täitmine ei ole samuti oluline juhul, kui tegemist on täieliku püsiva töövõimetus või sügava puudega, mille põhjuseks ei ole tööõnnetus või kutsehaigus, kui töötaja suudab tõestada, et ta on tasunud sotsiaalkindlustusmaksid vähemalt viieteistkümne aasta jooksul, sellest vähemalt kolm aastat töövõimetus väljakuulutamisele eelneva viimase kümne aasta jooksul.

Minimaalset kindlustusmaksude tasumise perioodi ei nõuta juhul, kui töövõimetus põhjuseks on muu õnnetus kui tööõnnetus (välja arvatud eelmises lõigus käsitletud olukord), tööõnnetus või kutsehaigus. Seevastu töövõimetus korral, mille põhjuseks on muu haigus kui kutsehaigus, peavad töötaja sotsiaalkindlustusmaksed olema tasutud vanusest sõltuva arvu aastate kestel.

2.4.2. Töövõimetusaste ja hüvitise suurus

Üldine sotsiaalkindlustussüsteem hõlmab nelja töövõimetusaste:

- osaline püsiv töövõimetus harjumuspärase töö jätkamiseks;
- täielik püsiv töövõimetus harjumuspärase töö jätkamiseks;
- täielik püsiv töövõimetus;
- sügav puue.

Osalise püsiva töövõimetus korral (töötaja jõudluse langemine tema harjumuspärasel töökohal 33 % võrra või enam), makstakse töötajale hüvitist, mis võrdub ajutise töövõimetus hüvitise 24-kordse igakuise osamaksega.

Püsiva töövõimetus korral jätkata harjumuspäraselt tööd, ehk teisisõnu juhul kui palgatöötaja ei saa enam jätkata oma harjumuspäraselt tööd, kuid on suuteline töötama mõnel teisel töökohal, makstakse hüvitist pensionina, mille osakaal on 55 % vastavast sotsiaalkindlustuse arvestusbaasist. Üle 55-aastaste isikute puhul, kellel on raskusi uue töökoha leidmisega, on asjaomase pensioni osakaal 75 % mainitud arvestusbaasist.

Püsiva töövõimetus korral üldse tööl käia makstakse hüvitisena pensioni, mille suuruseks on 100 % arvestusbaasist.

Raske puude korral, st pideva abi vajamisel igapäevaste eluliste toimingute, nagu toitumine, riietumine jne) sooritamiseks, on hüvitiseks pension, mille suurus on 150 % arvestusbaasist.

2.4.3. Mitteosamakseline töövõimetuspension

Puudega isikul, kes ei tule majanduslikult toime ja kes ei ole kunagi maksnud sotsiaalkindlustusmaksid või kes ei ole neid tasunud piisavalt kaua, et saada osamakselist pensioni, võib olla õigus saada mitteosamakselist töövõimetuspension.

Nimetatud töövõimetuspension taotlemiseks peab isik vastama järgmistele tingimustele:

- olema 16–65-aastane;
- elama Hispaania territooriumil seaduslikult, ta peab olema Hispaanias elanud vähemalt viis aastat, millest kaks aastat järjestikku vahetult enne pensionitaotluse esitamise päeva;
- tema puude või kroonilise haiguse aste peab olema vähemalt 65 %;
- tema sissetulekud ei ole äraelamiseks piisavad.

Isik, kelle puude või kroonilise haiguse aste on 75 % või enam ja kes vajab pidevat teise isiku abi, võib saada 50 % suuremat pensioni.

2.5. Vanadus- ja toitjakaotushüvitised

2.5.1. Vanaduspensionid

→ Osamakseline vanaduspension

Sotsiaalkindlustusametis registreeritud ja sotsiaalkindlustusskeemiga liitunud või sellega võrdsustatud seisus olevatel isikutel (näiteks isikud, kes on jäänud tahtmatult tööta), kelle puhul on täidetud vanusenõue (65 aastat) ja kes tõendavad, et nad on tasunud sotsiaalkindlustusmakseid teatava miinimumperioodi eest (15 aastat, millest vähemalt 2 aastat vahetult pensionilejäämisele eelnenud 15 aasta jooksul) ja kes loobuvad töötamisest, on õigus saada osamakselist vanaduspension.

Sotsiaalkindlustusametis registreeritud isikutel, kes ei kuulu pensionileasumise hetkel ühessegi sotsiaalkindlustusskeemi või kes ei ole kindlustatutega võrdsustatud seisus, on samuti õigus saada osamakselist vanaduspension, kui nende puhul on täidetud vanusenõue (65 aastat) ja kui nad tõendavad, et nad on tasunud sotsiaalkindlustusmakseid teatava miinimumperioodi eest (15 aastat, millest vähemalt 2 aastat vahetult pensionilejäämisele eelnenud 15 aasta jooksul).

→ Pensionisumma

Kui osamakseid on tasutud 15 aasta jooksul, on pensioni osakaal 50 % arvestusbaasist ja tõuseb 3 % osamaksete tasumise iga täiendava aasta kohta (16. kuni 25. makseasta, mõlemad kaasa arvatud) ning seejärel alates 26. makseastast 2 %, jõudes 35. makseastaks 100 protsendile.

Arvestusbaas antud isiku jaoks saadakse pensionile minekule eelneva 180 kuu sotsiaalkindlustuse maksubaasi jagamisel 210-ga. Seejuures võetakse pensionile minekule eelneva 24 kuu maksubaasi arvesse nominaalväärtusena, varasemate puhul võetakse arvesse tarbimishinna indeksi muutumist.

Iga aasta alguses muudetakse pensione vastavalt tarbimishinna indeksile. Täiendava teabe saamiseks teie praeguse või tulevase pensioni suuruse kohta tuleb pöörduda Riikliku Sotsiaalkindlustusameti (INSS) või Meremeeste Sotsiaalkindlustusameti (ISM) piirkondliku harukontori poole, mille aadressid leiate punktist 3.

→ Ennetähtaegne, osaline ja kohandatav pension

Isikud, kelle töö on olnud füüsiliselt raske, seotud mürgiste, tervist kahjustavate või ohtlike ainetega (söekaevanduste kaevurid, raudteetöölised, lennuki- või laeva-personal) või kelle puude aste on 65 % või enam, võivad saada täispensioni ka sel juhul, kui nad lähevad pensionile enne 65 eluaasta täitumist. Teatavate töökategoriate või erialade puhul kohaldatakse kategooriale vastavaid koefitsiente, mille tulemusena saadakse arvestuslik pensioniiga.

Isikud, kes tõendavad, et nad on maksnud palgatöötajate kutsealastele sotsiaalkindlustuskassadele sotsiaalkindlustusmakseid enne 1. jaanuari 1967, võivad minna pensionile 60-aastaselt, nende pensionisummat vähendatakse sel juhul vastava koefitsiendiga. Kui isikud on tasunud sotsiaalkindlustusmakseid asutusele *Montepio Maritimo National* või sadamatöötajate pensionikassadele, võivad nad minna pensionile 55-aastaselt, ka sel juhul kohaldatakse pensionisumma suhtes vastavaid vähenduskoefitsiente.

Isikud, kes tõendavad, et nad on tasunud reaalseid sotsiaalkindlustusmakseid 30 aasta jooksul, kes on registreeritud tööhõiveametis ja kes on olnud sunnitud lahkuma oma viimaselt töökohalt oma tahtest sõltumatult, võivad samuti minna pensionile alates 61. eluaastast, ning pensionisummat vähendatakse vastava koefitsiendiga.

Töötajad võivad saada osalist vanaduspensionit alates 60. eluaastast ja kuni vanuseni, mil tekib üldine õigus vanaduspensionile, kui on täidetud järgmised tingimused:

- töötaja sõlmib oma tööandjaga lepingu osalise tööajaga töötamise kohta, mille kohaselt väheneb tema töötasu vähemalt 25 % ja kõige rohkem 85 %;
- tööandja sõlmib samaaegselt üleminekulepingu mõne tööotsijaga, kelle tööaeg katab osalisele vanaduspensionile läinud isiku ülejäänud tööaja kuni asendatava töötaja eeldatava pensionileisirdumiseni (see tingimus ei ole nõutav, kui osalist vanaduspensionit saav isik on alla 65-aastane).

Vanaduspensionit on võimalik maksta ka kohandatud kujul – vanaduspensionit võib ühitada osalise tööajaga töölepinguga (25–85 % tööajast), sel juhul vähendatakse pensionit pöörvõrdeliselt osalise töötamise ajaga).

→ Mitteosamakseline vanaduspension

Eakatel, kes ei tule majanduslikult toime ja kes ei ole kunagi maksnud sotsiaalkindlustusmakseid või kes ei ole tasunud osamakseid piisavalt kaua, et saada osamakselist pensionit, võib olla õigus saada mitteosamakselist vanaduspensionit.

Sellise vanaduspensionit taotlemiseks peab isik vastama järgmistele tingimustele:

- ta peab olema üle 65-aastane;
- ta peab elama Hispaania territooriumil seaduslikult, ta peab olema elanud Hispaanias vähemalt 10 aastat alates 16. sünnipäevast kuni pensionit taotlemise hetkeni. Kümnest aastast vähemalt kaks peavad olema järjestikku ning eelnema vahetult pensionitaotluse esitamise päevale;
- ta ei tule majanduslikult toime.

→ Miinimumpension ja SOVI pensionid

Kui pensionisumma (või mitme eri pensioni summa) on väiksem kehtestatud miinimumpensionist, makstakse kompensatsiooni, mille suurus võrdub miinimumpensioniga ja saadava pensioni vahel, tingimusel et isiku töötus või kapitalitulud ei ületa teatavat piirsummat. Kompensatsioon ei ole konsolideeritav. Miinimumpension määratakse kindlaks iga aasta alguses.

Isikud, kes töötasid Hispaanias enne 1967. aastat ja kelle suhtes olid täidetud sel ajal kehtinud õigusaktides sätestatud tingimused (kohustuslik vanadus- ja töövõimetuskindlustus, *(Seguro Obligatorio de Vejez e Invalidez, SOVI)*), on õigus saada selle kindlustusskeemi alusel makstavaid pensione, mida nimetatakse „SOVI vanaduspensionideks”. Nimetatud pensioni ei saa kombineerida muude skeemide pensionidega (v.a toitjakaotuspension).

2.5.2. Matusetootused ja toitjakaotuspensionid

→ Olemus, liigid ja maksetingimused

Matusetootusi ja toitjakaotuspensione makstakse kindlustatud isiku surma korral tema omastele, kui selle isiku puhul on täidetud järgmised tingimused:

- kui surma põhjustas muu haigus kui kutsehaigus: surnud isik oli kindlustatud mõnes sotsiaalkindlustusskeemis või oli sellega võrdsustatud seisus ning on võimalik tõendada, et ta oli surmale eelneva viimase viie aasta jooksul tasunud sotsiaalkindlustusmaksid vähemalt 500 päeva jooksul. Kui surma põhjustas tööõnnetus, muu õnnetus kui tööõnnetus või kutsehaigus, ei nõuta minimaalse kindlustusstaži tõestamist;
- surnud isik ei olnud enam kindlustatud üheski kindlustusskeemis ega olnud sellega võrdsustatud seisus, kuid oli tasunud sotsiaalkindlustusmaksid vähemalt viieteist aastat;
- isik sai osamakselist vanaduspensioniga või osamakselist püsiva töövõimetus pensioniga;
- isikule maksti ajutise töövõimetus hüvitist, hüvitist rasedust ohustava töökoha ajutise vahetamise eest või sünnitushüvitist;
- isik jäi tööõnnetuse või muu õnnetuse kui tööõnnetuse tulemusena surmale viitavatel asjaoludel kadunuks ning temast ei ole teateid õnnetusele järgneva 90 päeva jooksul. Sellisel juhul ei ole kadunud isiku omastel siiski õigust saada matusetootust.

Isiku surma korral makstavad matusetootused ja toitjakaotuspensionid on sätestatud üldise sotsiaalkindlustuse seaduse artiklis 171. Sõltumata isiku surma põhjustest makstakse vastavalt olukorrale mõnda järgmistest toetustest:

Matusetootus

Vt punkt 2.3.

Lesepension

Lesepension saavad isikud, kes olid surnud isikuga abielus ja kes ei ole uuesti abiellunud (välja arvatud mõned eriolukorrad): abikaasa, lahus elav abikaasa, lahutatud abikaasa ja isikud, kellega abielu on tühistatud. Lahuselu, lahutuse või abielu tühistamise korral on makstava pensioni suurus võrdeline abikaasade kooselatud ajaga.

Pension suurus arvutamiseks kohaldatakse vastava arvestusbaasi suhtes protsendimäär 52 %, seejuures sõltub protsendimäär surnud isiku tööalasest seisundist (st kas tegemist oli aktiivse töötajaga või pensionisaajaga) ning surma põhjusest (kas tegemist oli tööalase või mittetöölase põhjusega). Kui pensionisaaja on perekonna toitja ja tema sissetulek jääb alla teatava taseme, võib mainitud protsendimäär suurendada kuni 70 %-le.

Orvupension

Orvupension makstakse surnud isiku lastele, sõltumata nende õiguslikust suhtest temaga (põlvnemine) ning teatavatel juhtudel ka surnud isiku abikaasa lastele, kui surma hetkel olid täidetud järgmised tingimused:

- vaadeldavad isikud olid alla 18-aastased või täisealised, kellel oli maksimaalne töövõimetusprotsent või sügav puue;
- vaadeldavad isikud olid alla 22-aastased või mõlema vanema kaotuse korral alla 24-aastased, kes ei ole palgatöötajad ega füüsilisest isikust ettevõtjad, või kui nad olid palgatöötajad või füüsilisest isikust ettevõtjad, oli nende aastapalk väiksem kui 75 % aastapõhiselt arvestatud üldisest alampalgast.

Orvupension maksmine lõpetatakse, kui pensionisaaja puhul täitub üks järgmistest tingimustest:

- isik saab 18-aastaseks (välja arvatud täieliku töövõimetus või sügav puude korral) või ületab eelmises lõigus pensionisaajate kohta osutatud vanusepiiri;
- lõpeb pensioni maksmise aluseks olev töövõimetus;
- isik lapsendatakse;
- isik abiellub (välja arvatud täieliku töövõimetus või sügava puude korral);
- kui pensionisaaja sureb või kui ilmneb, et õnnetuse tõttu kadumajäänud töötaja, kelle lastele pensioni makstakse, ei ole surnud.

Igale lapsele makstav pensionisumma moodustab 20 % vastavast arvestusbaasist, mis määratakse kindlaks samamoodi kui toitjakaotuspension puhul. Kui surnud isikul ei olnud abikaasat, lisatakse toitjakaotuspension orvupensionile.

Surnud isiku teistele pereliikmetele makstavad elu- aegsed pensionid ja ajutised toetused

Toetusi on võimalik maksta ka teatavatele surnud isiku ülalpidamisel olnud teistele pereliikmetele (vanemad,

vennad, õed jne), kui nende puhul on täidetud teatavad tingimused. Teistele pereliikmetele makstava pensioni suurus võrdub orvpensionari suurusga.

→ Ühitatavus teiste toetustega

Surnud isiku abikaasa võib saada toitjakaotuspensionari samaaegselt kõikide makstavate toetuste ja pensionidega. Samas kaob õigus lese pensioni saamiseks juhul, kui surnud isiku abikaasa abiellub uuesti.

Lese pensioni on võimalik siiski saada edasi ka abiellumise korral, kui pensionisaaja puhul on täidetud järgmised tingimused:

- ta on üle 61-aastane. Seda vanusega seotud tingimust ei arvestata juhul, kui asjaomasel isikul on õigus saada pensioni täieliku püsiva töövõimetuse või sügava puude eest või kui ta tõendatud puude aste on 65 % või enam;
- toitjakaotuspensionari(de) näol on tegemist tema ainukese sissetulekuallikaga ja
- uue perekonna kogusissetulek, võttes arvesse toitjakaotuspensionari/toitjakaotuspensionareid, on väiksem kui sel hetkel kehtiv kahekordne üldine alampalk.

Ühe vanema surma korral makstavale orvpensionile võib lisaks maksta orvpensionari teise vanema surma korral.

Kui ei ole tegemist puudega isikuga, ei saa alates pensionisaaja 18. eluaastast maksta orvpensionari juhul, kui isiku teised tulud ületavad 75 % sel hetkel kehtivast üldisest alampalgast.

2.6. Töötushüvitised

Töötutele isikutele, kes on töövõimelised ja soovivad töötada, kuid kes on oma töö kaotanud või kelle tööaeg (ja vastavalt ka töötaasu) on vähenenud majanduslikest põhjustest tingitud vallandamise tõttu vähemalt ühe kolmandiku võrra, pakutakse leevendust töötuse tagajärgede vastu. Töötus võib olla täielik või osaline. Töötushüvitis on kahte liiki – osamakseline hüvitis ja eritoetused.

Kõikide töötushüvitiste haldamise, väljamaksmise ja kontrollimisega tegeleb Riiklik Tööhõiveamet (*Servicio Público de Empleo Estatal*), välja arvatud töötushüvitised isikutele, kes kuuluvad meremeeste erikindlustusskeemi ning kelle hüvitisi haldab Meremeeste Sotsiaalkindlustusamet (*Instituto Social de la Marina - ISM*).

2.6.1. Osamakselised hüvitised

Osamakselist töötushüvitist makstakse juhul, kui isik:

- on sotsiaalkindlustussüsteemis registreeritud ning liitunud sotsiaalkindlustusskeemiga või sellega võrdsustatud seisus ning vastav skeem hõlmab töötusrisiki;

- on ametlikult töötanud ja tõendab, et ta on aktiivseks tööotsinguks kättesaadav ja valmis võtma sobiva töökoha vastu ning allkirjastab töötuslepingu;
- on ametlikule töötuaajale või kindlustusmaksete tasumise kohustuse lõppemisele eelnenud 6 aasta jooksul tasunud sotsiaalkindlustuse osamakseid vähemalt 12 kuu eest;
- on alla 65-aastane, välja arvatud juhul, kui vanaduspensionari saamiseks nõutavad tingimused ei ole täidetud;
- puudub hüvitiste ühitamise keeld.

2.6.2. Toetuste maksmise kestus

Hüvitiste maksmise kestus sõltub sellest, kui pika perioodi kestel on asjaomane isik tasunud sotsiaalkindlustusmaksid. Kui kindlustusmaksid on tasunud vähemalt 360 päeva, kestab töötushüvitise maksmine 120 päeva. Kui asjaomane isik on tasunud kindlustusmaksid rohkem kui 2160 päeva, on võimalik maksta töötushüvitist 720 päeva.

Kui töötushüvitise saaja siirdub töö otsimiseks Euroopa Liidu teise liikmesriiki, säilib tal õigus saada Hispaania töötushüvitist maksimaalselt kolm kuud.

2.6.3. Töötushüvitise suurus

Täieliku töötuse korral on töötushüvitise osakaal esimese 180 päeva jooksul 70 % arvestusbaasist ja ülejäänud väljamakseperioodi kestel 60 % arvestusbaasist, seejuures arvestatakse alati hüvitise alam- ja ülempiiridega (mis sõltuvad perekonna ülalpidamiseks tehtavatest kulutustest). Arvestusbaas võrdub kuue viimase kuu sotsiaalkindlustuse maksubaaside keskmise väärtusega. Osalise tööpuuduse korral vähendatakse hüvitise suurust proportsionaalselt.

Töötushüvitise õigusega isikutele on samuti õigus saada raviteenuseid. Muude sotsiaalkindlustusmaksete osas käsitletakse töötushüvitise maksmise perioodi kindlustusmaksete tasumise perioodiga.

2.6.4. Töötusega seotud eritoetused (*subsídio por desempleo*)

Töötusega seotud eritoetusi võib maksta sotsiaalabi mõistes isikutele, kellel ei ole õigus saada osamakselist hüvitist, sest nad ei ole tasunud piisavalt pika perioodi kestel kindlustusmaksid ning isikutele, kes on saanud osamakselist töötushüvitist, kuid kes ei ole leidnud töötushüvitise saamise ajal tööd. Mitteosamakselisi hüvitisi makstakse ainult isikutele, kelle igakuine sissetulek on väiksem kui 75 % alampalgast, kes on olnud registreeritud vastavas tööhõiveametis vähemalt üks kuu ja kes ei ole keeldunud sobivast töökohast või osalemisest riikliku tööhõiveameti poolt korraldatud kutsealase ümberõppe programmis.

Lisaks sellele peab hüvitise saaja vastama veel muudele tingimustele, näiteks:

- tema õigus saada osamakselist hüvitist on lõppenud ja tema pereliikmed on tema ülalpidamisel;
- ta on üle 45-aastane ning on saanud osamakselist hüvitist vähemalt 12 kuud, seejuures ei ole tema pereliikmed tema ülalpidamisel;
- ta on üle 52-aastane ning vastab kõikidele pensionilestiirdumise tingimustele, välja arvatud vanusenõudele või
- ta on tasunud sotsiaalkindlustuse osamakseid vähemalt 3 kuud, kuid vähem kui 12 kuud, või on tegemist väljarännanud isikuga, kes naaseb Hispaaniasse Euroopa Majanduspiirkonna riigist või riigist, millega ei ole sõlmitud töötuskaitset käsitlevat kokkulepet, või on asjaomane isik vabanenud vanglast ja tal ei ole ühegi eelneva punkti alusel õigust saada osamakselist töötushüvitist.

Nimetatud hüvitiste makseaeg võib olla kolm kuni kolmkümmend kuud, kusjuures makseaeg sõltub eeskätt hüvitise saaja vanusest ja sellest, kas tema ülalpidamisel on teisi isikuid või mitte. Kui palgatöötaja on üle 52-aastane ja vastab seadusega sätestatud tingimustele, makstakse hüvitist seni, kuni isikul tekib õigus siirduda pensionile. Üldiselt on mitteamakseliste töötushüvitiste osakaal 80 % sel hetkel kehtivast üldisest riiklikust töötasuindeksist. Hüvitise saajatel on ka õigus saada raviteenuseid.

2.7. Eelpensionihüvitised

Eelpensionid on teatavad eraõiguslikud hüvitisliigid, mis erinevad sotsiaalkindlustussüsteemi poolt makstavatest vanaduspensionidest. Mõiste „eelpension“ ebaõige kasutamine on toonud kaasa teatava segaduse, mille tulemusena on tekkinud arusaam, et eelpensioni saavate inimeste näol on tegemist vanaduspensionäridega – see väide ei ole täpne. Sellega seoses on oluline märkida, et valdkonnas puuduvad reguleerivad õigusaktid.

Eelpensioni võib käsitleda kui ettevõtte ja töötaja vahel sõlmitud lepingut, mille kohaselt töötaja katkestab oma tööise tegevuse ja talle tagatakse varasemaga võrdsed majanduslikud tingimused kuni vanaduspensioni saamiseks nõutava eluea saabumiseni. Seejuures ei anna selline tööise tegevuse katkestamine kohest õigust saada vanaduspensioni, sest üldjuhul on asjaomase isiku vanus väiksem nõutavast 65 eluaastast. Isiku majanduslikud tingimused tagatakse kas ettevõtte makstavate hüvitiste abil või ameti INEM makstavate töötushüvitiste ja -toetuste abil või nimetatud kahe süsteemi kombineerimise kaudu. Selle ajavahemiku kohta sõlmib töötaja sotsiaalkindlustuskassaga erikokkuleppe, mille alusel ta tasub sotsiaalkindlustusmaksid kuni pensioniea saabumiseni.

2.8. Perehüvitised

Hispaanias töötavad ja/või elavad isikud võivad saada rahalist toetust iga alla 18-aastase lapse eest või täiskasvanud lapse eest, kellel on vähemalt 65 % puue, sõltumata sellest, milline on nende õiguslik põlvnemissuhe nende lastega. Samasugune õigus tekib seoses kas ajutiselt või alaliselt hooldusperes elavate või lapsendamiseelsel perioodil peres elavate lastega. Kui lapse vanemad on surnud või kui nad on oma lapse hüljanud, makstakse vastavad toetused lastele.

Peretoetust ei maksta juhul, kui perekonna sissetulek ületab teatava piirväärtuse, välja arvatud juhul, kui tegemist on puudega lapsega.

Ühekordseid rahalisi toetusi makstakse ka kolmanda lapse ja iga järgneva lapse sünni või lapsendamise korral, samuti on ette nähtud rahaline toetus mitmike sünni või mitme lapse lapsendamise korral.

Vanaduspensioni, püsiva töövõimetuse hüvitise, matuse-toetuse, toitjakaotuspensionide ja sünnitushüvitise saamiseks nõutavate sotsiaalkindlustusmaksete reaalse tasumisperioodiga võrdseks loetakse vanemapuhkuse esimene aasta, mida lapsevanematel on õigus iga lapse kohta koos töökoha säilitamise klausliga seadusjärgselt võtta, et kasutada seda hoolitsemiseks kas oma bioloogilise, lapsendatud lapse või hooldusperena peresse alati-seks või lapsendamiseelseks perioodiks võetud alaealise eest või maksimaalselt teist järku veresugulase või hõimlase eest, kes oma vanuse, õnnetuse, haiguse või puude tõttu ei ole võimeline iseseisvalt hakkama saama ning kellel puudub tõine sissetulek.

Kui puhkuse taotlemise põhjuseks on alaealise eest hoolitsemine ja kui asjaomase alaealise perekonda käsitletakse üldises tähenduses suurperena, kestab eelmises lõigus nimetatud võrdsustatud periood 15 kuud. Kui suurpere kuulub erikategooriasse, siis kestab see periood 18 kuud.

2.9. Mitteamakselised rahalised erihüvitised

2.9.1. Tagatud miinimumsissetulek (*Subsidios de Garantía de Ingresos Mínimos*)

Kuninga dekreetseaduse nr 1/1994, millega kiideti heaks üldise sotsiaalkindlustusseaduse ümbersõnastatud tekst, üheteistkümnenda üleminekusättega kaotati see hüvitisliik, kuid seejuures säilis hüvitisõigus isikutel, kellele oli hüvitisõigus antud varasemates õigusaktides sätestatud tingimustel. Neil isikutel on võimalik valida mainitud hüvitise või mitteamakselise töövõimetus- või vanaduspensioni või ülalpeetava puudega lapse eest makstava hüvitise vahel, eeldusel, et nende hüvitiste saamiseks nõutavad tingimused on täidetud.

Tagatud miinimumsissetulekut võivad saada Hispaania kodanikud ja seaduslikult Hispaania territooriumil elavad teiste riikide kodanikud, kelle puhul on täidetud vastavad tingimused. Hüvitist ei saa maksta samaaegselt teiste samalaadsete, sama eesmärki teenivate riiklike hüvitisega; kui vastava riikliku hüvitise määr on kõrgem, makstakse hüvitise saajale välja hüvitiste vahe.

Kuigi mainitud hüvitise maksmine lõpetati kuninga dekreetseaduse nr 1/1994 üheteistkümnenda üleminekusäetega, meenutame alljärgnevalt mõningaid põhitingimusi, millest lähtus hüvitisõiguse hindamisel varem hüvitist hallanud asutus:

- hüvitisõiguslik ei tee tasustatud tööd ning ei kuulu seega sotsiaalkindlustussüsteemi. Kui hüvitisõiguslik isik asub tööle kas iseenda või teise isiku heaks, peatatakse mainitud hüvitise maksmine. Maksmine jätkub automaatselt tasustatud töö lõpetamisel;
- isik ei saa (ja tal ei ole õigust saada) vanusenõude tõttu või mõnel muul põhjusel riiklikust süsteemist samalaadset või sama eesmärki täitvat sama suurusega või suuremat hüvitist või abi. Kui hüvitis on nimetatud hüvitisest või abist väiksem, makstakse isikule välja vahesumma;
- isiku aastasissetulek on väiksem kui 70 % kehtivast riiklikust sissetulekuindeksist. Kui isiku ülalpidamisel on teisi isikuid, suurendatakse seda summat 10% võrra iga ülalpeetava isiku kohta kuni 100 protsendini ülalmainitud alampalgast.
- isik on 18-aastane või vanem;
- isikul on puue/töövõimetus, mille ulatus on 65 % või enam ja tal ei ole seetõttu võimalik leida töökohta.

2.9.2. Toetus liikuvuse parandamiseks ja sõidukulude hüvitamine *(Subsidio de Movilidad y Compensación por Gastos de transportes - SMSGT)*

Selle hüvitise saamiseks peavad olema täidetud järgmised tingimused:

- isiku suhtes ei kohaldata sotsiaalkindlustussüsteemi, sest isik ei käi tööl;
- vanuse tõttu või mõnel muul põhjusel ei saa isik ega oma õigust saada riikliku sotsiaalkindlustussüsteemi poolt makstavat samalaadset, sama eesmärki teenivat ja sama suurusega või kõrgemat hüvitist või abi;
- isiku ja/või tema pere aastasissetulek on väiksem kui 70 % kehtivast üldisest alampalgast. Kui isiku ülalpidamisel on teisi isikuid, suurendatakse seda summat 10% võrra iga ülalpeetava isiku kohta kuni 100 protsendini ülalmainitud alampalgast;
- isik on kolmeaastane või vanem;
- isikul on puue/töövõimetus ulatusega 33 % või enam;
- isikul on suuri raskusi ühistranspordi kasutamisega;

- isik on suuteline kodust väljuma;
- Kui isik elab hoolduskeskuses, peab ta väljuma vähemalt kümnel nädalavahetusel aastas.

2.9.3. Mitteosamakseline töövõimetus- ja vanaduspension

Tegemist on rahaliste hüvitistega, mida makstakse kodanikele, kelle majanduslik olukord annab neile õiguse sotsiaalkindlustusele ja kellel ei ole piisavalt vahendeid, mis võimaldaksid nende äraelamist seadusega kindlaksmääratud tasemel, seda hüvitist makstakse ka juhul, kui isik ei ole kunagi tasunud sotsiaalkindlustusmaksleid või ei ole neid tasunud piisava aja jooksul. Vanadus- ja töövõimetuspensionid kuuluvad nimetatud hüvitiste hulka.

Nende mitteosamakseliste hüvitiste haldamisega tegelevad kohalike omavalitsuste pädevad ametiasutused ja Eakate isikute ja Sotsiaalteenuste ameti (*Instituto de Mayores y Servicios Sociales - IMSERSO*) piirkondlikud harukontorid.

➔ Mitteosamakseline töövõimetuspension

Pensioniga tagatakse kõikidele töövõimetele ja puudust kannatavatele isikutele rahaline abi, tasuta arsti- ja farmakoloogiline abi ning tasuta juurdepääs täiendavatele sotsiaalteenustele isegi juhul kui need isikud ei ole maksnud osamakselise pensioni õiguse omandamiseks piisavalt pika ajavahemiku jooksul sotsiaalkindlustusmaksleid.

Vastavalt 6. juuni 2005. aasta seadusele nr 8/2005, mis võimaldab saada mitteosamakselist töövõimetuspensionini ja käia samal ajal tasustataval tööl isikutel, kes said nelja aasta jooksul enne töise tegevuse alustamist mitteosamakselist töövõimetuspensionini, ei või aasta jooksul saadud töövõimetuspensionini ja töötasu summa kokku ületada sel hetkel kehtivat iga-aastast üldist töötasuindeksit (IPREM). Kui pension ja töötasu kokku aga on suuremad kui mainitud indeks, vähendatakse pensioni suurust 50 % võrra indeksi ületavast summast, seejuures ei või pensioni ja töötasu mingil juhul ületada pooleteistkordset IPREMi summat.

Mitteosamakselise töövõimetuspensionini saajateks võivad olla Hispaania kodanikud ja õiguspäraselt Hispaanias elavad teiste riikide kodanikud, kelle puhul on täidetud järgmised tingimused:

Üldtingimus – piisavate rahaliste vahendite puudumine

Rahalisi vahendeid loetakse ebapiisavaks, kui 2006. aasta jooksul isiku käsutuses olev sissetulek on väiksem kui 4221,70 eurot aastas.

Samas, kui isiku sissetulek on väiksem kui 4221,70 eurot aastas ja ta elab koos oma pereliikmetega, on mainitud tingimused täidetud vaid juhul, kui kõikide selle leibkonna liikmete aastasissetulekud on väiksemad järgmistest

piirväärtustest; täiendava pensioni saamise õiguse korral suurendatakse neid summasid 50 % võrra:

- kui isik elab ainult koos abikaasaga ja/või teise sugulastme sugulastega:
 - leibkonna liikmete arv = 2
7176,89 eurot aastas
 - leibkonna liikmete arv = 3
10132,08 eurot aastas
 - leibkonna liikmete arv = 4
13087,27 eurot aastas
- kui mõned isikuga koos elavatest veresugulastest on tema enda vanemad või tema lapsed:
 - leibkonna liikmete arv = 2
17 942,23 eurot aastas
 - leibkonna liikmete arv = 3
25 330,20 eurot aastas
 - leibkonna liikmete arv = 4
32 718,18 eurot aastas

Mitteosamakselise töövõimetuspensionini maksmise eritingimused

- Vanus – isik peab olema üle 18-aastane ja alla 65-aastane;
- Elukoht – isik peab elama Hispaania territooriumil ja olema seal elanud vähemalt viis aastat, sellest kaks viimast järjestikust aastat enne pensioni taotluse esitamist;
- Puue/töövõimetus - ulatusega vähemalt 65 %.

Õigus saada mitteosamakselist töövõimetuspensionini ei takista tasulise või tasuta tööalase tegevusega tegelemist, mis on vastavuses pensionisaaja puude või töövõimetuselise ulatusega ja mis ei põhjusta muutust tema tegeliku töövõime ulatuses.

Mitteosamakselise töövõimetuspensionini maksmine ei ole ühitatav mitteosamakselise vanaduspensionini, sotsiaalkindlustuse toetuste (*Pensiones Asistenciales - PAS*), tagatud minimaalse sissetulekuga ja kolmanda isiku ülalpidamise toetuse maksmisega, mis on ette nähtud puudega isikute sotsiaalse integreerimise seadusega (LISMI). Seda pensioni ei saa samuti maksta samaaegselt puudega lapse peretoetusega.

→ Mitteosamakseline vanaduspension

Selle hüvitisega tagatakse kõikidele pensioniealistele ja puudustkannatavatele isikutele tasuta meditsiiniline ja farmatseutiline abi ning tasuta juurdepääs täiendavatele sotsiaalkindlustusteenustele isegi juhul kui need isikud ei ole maksnud piisavalt pika ajavahemiku jooksul sotsiaalkindlustushüvitsi, et saada õigust osamakselisele pensionile.

Mitteosamakselise vanaduspensionini saajateks võivad olla Hispaania kodanikud ja õiguspäraselt Hispaanias elavad teiste riikide kodanikud, kelle puhul on täidetud järgmised tingimused:

Üldtingimus – piisavate rahaliste vahendite puudumine

Rahaliste vahendite puudumise tingimused määratakse kindlaks samalaadselt punktis 2.9.3 toodud tingimustega mitteosamakselise töövõimetuspensionini jaoks.

Mitteosamakselise vanaduspensionini maksmise eritingimused

- Vanus: isik peab olema üle 65-aastane.
- Elukoht – isik peab elama Hispaania territooriumil ja olema seal elanud oma kuueteistkümnenda sünnipäeva ja pensionile siirdumise päeva vahel vähemalt kümme aastat, sellest kaks viimast järjestikust aastat enne pensionitaotluse esitamist.

Mitteosamakseline vanaduspensionini maksmine ei ole ühitatav mitteosamakselise vanaduspensionini, sotsiaalkindlustustoetuste (*Pensiones Asistenciales - PAS*), tagatud minimaalse sissetuleku ja kolmanda isiku ülalpidamise toetuse maksmisega, mis on ette nähtud puudega isikute sotsiaalse integreerimise seadusega (LISMI). Seda pensioni ei saa samuti maksta samaaegselt puudega lapse peretoetusega.

2.9.4. Kuninga dekreediga 2620/81 sätestatud toetused

Kuigi kuninga dekreet-seaduse nr 5/92 kiireloomuliste eelarvemeetmete kohta, artikliga 7 lõpetatakse täiendavate sotsiaalkindlustustoetuste määramine, makstakse neid edasi isikutele, kellele on need toetused varasemalt määratud.

Alates mainitud dekreet-seaduse jõustumisest lõpetati toetuste maksmine 21. juuni 1960. aasta seaduse ja kuninga 24. juuli 1981. aasta dekreet-seaduse nr 2620/1981 alusel. Samas jätkati nende toetuste väljamaksmist isikutele, kelle õigus nende toetuste saamiseks pärines ajast enne kuninga dekreet-seaduse nr 5/92 jõustumist ning väljamaksmine toimub vastavalt toetusi käsitlevatele õigusaktidele.

Samuti toimub enne kuninga mainitud dekreet-seaduse jõustumist nende toetuste saamiseks esitatud taotluste läbivaatamine vastavalt nimetatud toetusi käsitlevatele õigusaktidele.

Toetuste suurus on 2098 eurot aastas.

Ametnike suhtes kohaldava sotsiaalabi ja erisotsiaalkindlustusskeemi kohta vt punkt 4.

Asutuste kontaktandmed ja kasulikud veebilehed

3.1. Koduleheküljed

Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales

<http://www.mtas.es>

Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales -Seguridad social

<http://www.seg-social.es/>

Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales - Instituto de Mayores y Servicios Sociales

<http://www.seg-social.es/imserso/>

Instituto Nacional de Gestión Sanitaria

<http://www.ingesa.msc.es>

Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales - Instituto de la Juventud

<http://www.injuve.mtas.es/>

Instituto de Empleo - Servicio publico estatal

<http://www.inem.es/>

Congreso de los Diputados

<http://www.congreso.es/>

Boletín Oficial del Estado

<http://www.boe.es/>

3.2. Riikliku Sotsiaalkindlustusameti (INSS) piirkondlikud valitsused

Álava	c/ Eduardo Dato, 36 01005 Vitoria-Gasteiz	Castellón	Plaza Juez Borrull, 14 12003 Castellón de la Plana
Albacete	Avda. de España, 27 02002 Albacete	Ceuta	c/ Real, 20 51001 Ceuta
Alicante	c/ Churruca, 26 03003 Alicante	Ciudad Real	Avda. Rey Santo, 2 13001 Ciudad Real
Almería	Plaza Emilio Pérez, 4 04001 Almería	Córdoba	c/ Córdoba de Veracruz, 4 14008 Córdoba
Asturias	c/ Santa Teresa de Jesús, 8 y 10 33007 Oviedo	Cuenca	Parque de San Julián, 7 16001 Cuenca
Ávila	Avda. de Portugal, 4 05001 Ávila	Gerona	c/ Santa Eugenia, 40 17005 Gerona
Badajoz	Ronda del Pilar, 10 06002 Badajoz	Granada	c/ Restauradores, 1 18006 Granada
Baleares	c/ Pere Dezcallar i Net, 3 07003 Palma de Mallorca	Guadalajara	c/ Carmen, 2 19001 Guadalajara
Barcelona	c/ Sant Antoni Maria Claret, 5-11 08037 Barcelona	Guipúzcoa	c/ Podavines, 1 y 3 20010 Donostia-San Sebastián
Burgos	c/ Trinidad, 4 y 6 09003 Burgos	Huelva	c/ San José, 1 y 3 21002 Huelva
Cáceres	c/ San Pedro de Alcántara, 1 10001 Cáceres	Huesca	c/ San Jorge, 34 y 36 22003 Huesca
Cádiz	Plaza de la Constitución, s/n 11008 Cádiz	Jaén	Avenida de Madrid, 70 23009 Jaén
Cantabria	Avda. Calvo Sotelo, 8 39002 Santander	La Coruña	c/ Federico Tapia, 52 1º 15005 La Coruña

La Rioja	c/ Sagasta, 2 26001 Logroño	Santa Cruz de Tenerife	c/ General Gutiérrez, 4 38003 Santa. Cruz de Tenerife
Las Palmas	c/ Pérez del Toro, 89 35004 Las Palmas de G.C.	Segovia	Plaza Reina Doña Juana, 1 40001 Segovia
León	Avda de la Facultad, 1 24004 León	Sevilla	c/ Sánchez Perrier, 2 41009 Sevilla
Lérida	Pasaje Pompeyo, 2 25006 Lérida	Soria	c/ San Benito, 17 42001 Soria
Lugo	Ronda de la Muralla, 134 27004 Lugo	Tarragona	Passeig de l'Escullera, s/n 43004 Tarragona
Madrid	c/ Serrano, 102 28006 Madrid	Teruel	c/Joaquin Arnau, 22 44001 Teruel
Málaga	c/ Huéscar, 4 29007 Málaga	Toledo	Callejón del Moro, 4 45001 Toledo
Melilla	c/ General Marina, 18 52001 Melilla	Valencia	c/ Bailén, 46 46007 Valencia
Murcia	Avda. de Alfonso X el Sabio, 15 – 30008 Murcia	Valladolid	c/ Gamazo, 5 47004 Valladolid
Navarra	Avda. Conde Oliveto, 7 31003 Pamplona-Iruña	Vizcaya	Gran Vía, 89 48011 Bilbao
Orense	c/ Concejo, 1 32003 Orense	Zamora	Avenida Requejo, 23 49012 Zamora
Palencia	Avda. Antigua Florida, 2 34001 Palencia	Zaragoza	c/ Dr. Cerrada, 6 50005 Zaragoza
Pontevedra	c/ O Grove, 4 36209 Vigo		
Salamanca	Plaza de los Bandos, 3 y 4 37002 Salamanca		

3.3. Riikliku Tööhõiveameti (INEM) piirkondlikud valitsused

Álava	c/ Pintor Jesús Apellaniz, 11 01008 Vitoria	Cantabria	c/ Vargas, 53 39002 Santander
Albacete	c/ Cid, 31 02002 Albacete	Castellón	Avenida Pérez Galdós, 19 12002 Castellón de la Plana
Alicante	c/ San Juan Bosco, 15 03005 Alicante	Ceuta	Avda. Otero, s/n 51001 Ceuta
Almería	Avenida Cabo de Gata, 120 04007 Almería	Ciudad Real	c/ Echegaray, 3 13004 Ciudad Real
Asturias	c/ José M ^a Martínez Cachero, 17-21 33013 Oviedo	Córdoba	Avenida Conde Valledano, s/n 14004 Córdoba
Ávila	c/ Dr. Jesús Galán, 1 Bajo 05003 Ávila	Cuenca	c/ Eras del Tío Cañamón, 2 16004 Cuenca
Badajoz	c/ República Dominicana, 10 06011 Badajoz	Gerona	Avda. Sant Narcís, 109 17005 Gerona
Baleares	c/ Gremi de Sabaters, 39 07009 Palma de Mallorca	Granada	c/ Mirlo, 4 18014 Granada
Barcelona	Parc Estació del Nord s/n 08018 Barcelona	Guadalajara	Avda. del Ejército, 12, 3 ^o 19004 Guadalajara
Burgos	c/ Jesús M ^a Ordoño, 4, 8, 10 09004 Burgos	Guipúzcoa	c/ Oquendo, 16-18 20004 San Sebastián
Cáceres	Avenida de la Hispanidad, 3 01002 Cáceres	Huelva	c/ Rascón, 2 21001 Huelva
Cádiz	Granja de San Ildefonso s/n 11007 Cádiz	Huesca	Pasaje Agustín de Carreras, 2 22004 Huesca

Jaén	Plaza de San Francisco, 2 23004 Jaén	Pontevedra	Cánovas del Castillo, 18 36202 Vigo
La Coruña	Avenida del Ejército, 12 y 14 15006 La Coruña	Salamanca	Avenida de Carlos I, 78 37008 Salamanca
La Rioja	c/ Juan II, 4 bajo 26001 Logroño	Santa Cruz de Tenerife	c/ Tomé Cano, 12 38005 Santa Cruz de Tenerife
Las Palmas	c/Velázquez, 10 35005 Las Palmas de G.C.	Segovia	Carretera de Villacastín, 4 40006 Segovia
León	Gran Vía de San Marcos, 27 24001 León	Sevilla	Avenida Blas Infante, 4 41011 Sevilla
Lérida	c/ Dr. Combelles, 57 bajo 25003 Lérida	Soria	c/ Santa Teresa de Jesús, 9 42003 Soria
Lugo	Ronda de la Muralla, 50 bajo 27002 Lugo	Tarragona	c/ Pere Martell, 45-47 43005 Tarragona
Madrid	c/ Víctor de la Serna, 43 28016 Madrid	Teruel	Nicanor Villalta, 22 44002 Teruel
Málaga	Avenida de Andalucía, 23 29006 Málaga	Toledo	c/ Covarrubias, 20 45003 Toledo
Melilla	c/ Alvaro de Bazán, 14 y 16 52006 Melilla	Valencia	c/ La Trinidad s/n 46010 Valencia
Murcia	Plaza Vinadel, 10 30004 Murcia	Valladolid	c/ Jesús Rivero Meneses, 1 47014 Valladolid
Navarra	Pl. de Góncora, 5 bajo 31003 Pamplona	Vizcaya	Gran Vía, 50 48011 Bilbao
Orense	Avda. de Marín 29-31 32001 Orense	Zamora	c/ Fray Toribio de Motolinia, 9-11 49007 Zamora
Palencia	Avenida de Simón Nieto, 10 34005 Palencia	Zaragoza	Capitán Portolés, 1,3 y 5 50004 Zaragoza

3.4. Sotsiaalkindlustuskassa piirkondlikud valitsused

Álava	c/ Postas, 42-A 01004 Vitoria	Cádiz	Avda. Amílcar Barca, 5 11008 Cádiz
Albacete	Avd. de España, 27 02002 Albacete	Cantabria	Avda. Calvo Sotelo, 8 39002 Santander
Alicante	c/ Enriqueta Ortega, 2 03005 Alicante	Castellón	Plaza de Juez Borrull, 14 12003 Castellón
Almería	Plaza Emilio Pérez, 4 04001 Almería	Ceuta	c/ Real, 20 51001 Ceuta
Asturias	Pérez de la Sala, 9 33007 Oviedo	Ciudad Real	Avda. Rey Santo, 2 13001 Ciudad Real
Avila	Avda. de Portugal, 4 05004 Avila	Córdoba	c/ Ronda de los Tejares, 23-25 14008 Córdoba
Badajoz	Ronda del Pilar, 10 06002 Badajoz	Cuenca	c/ Hurtado de Mendoza, 1 16002 Cuenca
Baleares	Rambla deis Ducis de Palma de Mallorca, 1807003 Palma de Mallorca	Gerona	Avda. Josep Tarradellas i Joan, 3 17005 Gerona
Barcelona	c/ Aragó, 273-275 08007 Barcelona	Granada	Gran Vía de Colón, 16-Edif. La Caixa 18010 Granada
Burgos	c/ Andrés Martínez Zatorre, 15 y 17 09002 Burgos	Guadalajara	c/ Carmen, 2 19001 Guadalajara
Cáceres	Avda. de España, 14 10001 Cáceres	Guipúzcoa	Paseo de Podavines, 3 20010 San Sebastián
		Huelva	c/San José, 1 21002 Huelva

Huesca	c/ San Jorge, 34 y 36 22003 Huesca	Pontevedra	Avda. García Barbón, 36-1° 36201 Vigo
Jaén	Avda. de Madrid, 70 23008 Jaén	Salamanca	Plaza de los Bandos, 3-4 37002 Salamanca
La Coruña	c/ Federico Tapia, 54 15005 La Coruña	Santa Cruz de Tenerife	c/ General Gutiérrez, 4 38003 Santa Cruz de Tenerife
La Rioja	c/Sagasta, 2 26001 Logroño	Segovia	Plaza Reina Doña Juana, 1 40001 Segovia
Las Palmas	Pérez del Toro, 89 35004 Las Palmas	Sevilla	c/ Pablo Picasso, s/n 41018 Sevilla
León	c/ Cinco de Octubre, 20 24002 León	Soria	c/ San Benito, 17 42001 Soria
Lérida	c/ Salmerón, 14-16 25004 Lérida	Tarragona	c/ Passeig de L'Escullera,s/n 43004 Tarragona
Lugo	Plaza del Ferrol, 11 27001 Lugo	Teruel	c/ Glorieta, 1 44001 Teruel
Madrid	c/ Agustín de Foxá, 28-30 28036 Madrid	Toledo	Plaza San Agustín, 3 45001 Toledo
Málaga	c/ Ingeniero de la Torre Acosta, 5 29007 - Málaga	Valencia:	Avda. Marqués de Sotelo, 8 y 10 46002 Valencia
Melilla	c/ General Marina, 18 52001 Melilla	Valladolid	c/ Gamazo, 5 47004 Valladolid
Murcia	c/ Ortega y Gasset, s/n 30009 Murcia	Vizcaya	c/Gran Vía, 89 48011 Bilbao
Navarra	c/ Conde Oliveto, 7 31003 - Pamplona	Zamora	Avda. de Requejo, 23 49012 Zamora
Orense	c/ Concejo, 1 32003 Orense	Zaragoza	Avda. de las Torres, 22 50005 Zaragoza
Palencia	Avenida Antigua Florida, 2 34003 Palencia		

3.5. Meremeeste Sotsiaalkindlustusameti (ISM) piirkondlikud valitsused

Alicante	Muelles de Poniente, 2 03003 Alicante	La Coruña	Avenida de Ramón y Cajal, 1 15006 La Coruña
Almería	c/ Puerto Pesquero, 1 04002 Almería	Las Palmas	c/ León y Castillo, 322 35007 Las Palmas de G.C.
Asturias	Avda. Príncipe de Asturias, 76 33212 Gijón	Lugo	Carril dos Loureiros, 17 27002 Lugo
Baleares	c/ Muelle Viejo, 15 07012 Palma de Mallorca	Madrid	c/ Churruga, 2 28004 Madrid
Barcelona	c/ Albareda, 1 08004 Barcelona	Málaga	Pasillo del Matadero, 4 29002 Málaga
Cádiz	Avenida de Vigo, s/n 11006 Cádiz	Melilla	Avda. de la Marina Española, 7 52001 Melilla
Cantabria	Avenida Sotileza, 8 39009 Santander	Murcia	c/ Pez, 1 30202 Cartagena
Castellón	Pl. de Miguel Peris y Segarra s/n (El Grao) 12100 Castellón de la Plana	Pontevedra	Avenida Orillamar, 51 36002 Vigo Avda. de la Marina, 23 36600 Villagarcía
Ceuta	Avda. Cañonero Dato, 20 51001 Ceuta	Santa Cruz de Tenerife	Avenida de Anaga, s/n 38001 Santa Cruz de Tenerife
Guipúzcoa	c/ Marinos, 1 20110 Pasajes de S. Pedro	Sevilla	c/ Fernando IV, 1 41011 Sevilla
Huelva	Avenida de Hispanoamérica, 9 21001 Huelva		

Tarragona c/ Francisco Bastos, 19
43005 Tarragona
Valencia Avenida del Puerto, 300
46024 Valencia

Vizcaya c/Virgen de Begoña, 32
48006 Bilbao

3.6. Riiklik Tervishoiuamet

→ Piirkondlikud valitsused

Ceuta Avda. Marina Española, 13 – 51001 Ceuta
Melilla Pl. del Mar, Edif. V Centenario – 52001 Melilla

3.7. Autonoomsed piirkonnad

→ Andaluusia autonoomne piirkond
Servicio Andaluz de la Salud

Almería Ctra. de Ronda, 101 – E-04005 Almería
Cádiz Avda. María Auxiliadora, 2 – 11009 Cádiz
Córdoba Avda. República Argentina, 34 – 14004 Córdoba
Granada Avda. del Sur, 13 – 18014 Granada
Huelva c/ Cardenal Cisneros, 3-5 – 21003 Huelva
Jaén Pº de la Estación, 15 – 23007 Jaén
Málaga c/ Castelao, 8 – Polígono Guadalhorce – 29071 Málaga
Sevilla Avda. Luis Montoto, 87-89 – 41018 Sevilla

→ Aragóni autonoomne piirkond
Servicio Aragonés de Salud

Huesca Avda. del Parque, 30 – 22003 Huesca
Teruel c/ Joaquín Arnau, 22 – 44001 Teruel
Zaragoza Avda. Cesáreo Alierta, 9-11 – 50008 Zaragoza

→ Kanaari saarte autonoomne piirkond
Servicio Canario de Salud

Las Palmas Pº de Lugo, s/n – 35004 Las Palmas de Gran Canaria
Santa Cruz de Tenerife c/ Méndez Núñez, 14 – 38003 Santa Cruz de Tenerife

→ Kantaabria autonoomne piirkond
Servicio Cántabro de Salud

Cantabria Avda. Cardenal Herrera Oria, s/n – 39011 Santander

→ Castilla–La Mancha autonoomne piirkond
Conserjería de Sanidad

Albacete Avda. de la Guardia Civil, 5 – 02005 Albacete
Ciudad Real c/ Postas, 20 – 13001 Ciudad Real
Cuenca c/ General Fanjul, 3-5 – 16001 Cuenca
Guadalajara Pº Dr. Fernández Iparraguirre, I – 19001 Guadalajara
Toledo c/ Subida de la Granja, 10 – 45003 Toledo

→ Castilla–Leóni autonoomne piirkond
Consejería de Sanidad y Bienestar Social

Avila c/ San Juan de la Cruz, 28 – 05001 Avila
Burgos Avda. Reyes Católicos, 16 – 09005 Burgos

León Avda. Peregrinos, s/n – 24008 León
Palencia Avda. Casado del Alisal, 32 – 34001 Palencia
Salamanca Avda. de Portugal, 38-39 – 37001 Salamanca
Segovia Pº Conde Sepúlveda, 1 – 40002 Segovia
Soria c/ Nicolás Rabat, 7 – 42003 Soria
Valladolid Avda. Ramón y Cajal, 6 – 47003 Valladolid
Zamora Pl. de Alemania, 1 – 49014 Zamora

→ Kataloonia autonoomne piirkond
Instituto Catalán de la Salud

Barcelona c/ Esteve Terradas, 30 – 08023 Barcelona
Gerona c/Santa Clara, 33-35 – 17001 Gerona
Lérida Avda. Alcalde Rovira Roure, 2 – 25006 Lérida
Tarragona Avda. Prat de la Riba, 39 – 43001 Tarragona

→ Extremadura autonoomne piirkond
Servicio Extremeño de Salud

Badajoz Avda. de Huelva, 8 – 06005 Badajoz
Cáceres c/ San Pedro de Alcántara, 3 – 10001 Cáceres

→ Galicia autonoomne piirkond
Servicio Gallego de Salud

La Coruña c/ Durán Loriga, 3 – 15003 La Coruña
Lugo c/ Montevideo, 9 – 27001 Lugo
Orense c/Juan XXIII, 31-33 – 32003 Orense
Pontevedra Avda. García Barbón, 51 – 36201 Vigo

→ Balearide autonoomne piirkond
Dirección General de Salud Pública y Participación

Islas Baleares c/ Cecili Metelo, 18 – 07003 Palma de Mallorca

→ Madridi autonoomne piirkond
Servicio Madrileño de Salud

Madrid Pl. Carlos Trías Beltran, 7 – 28020 Madrid

→ Navarra autonoomne piirkond
Departamento de Salud

Navarra c/ Amaya, 2A – 31002 Pamplona

→ Baski autonoomne piirkond
Servicio Vasco de Salud

Alava c/ Olaguibel, 38 – 01004 Vitoria-Gasteiz
Guipúzcoa c/ Sancho El Sabio, 35 – 20010 San Sebastián
Vizcaya Gran Vía, 81 – 48011 Bilbao

→ Astuuria Vürstiriigi autonoomne piirkond
Dirección del Servicio de Salud

Asturien Pl. Carbayón, 1 y 2 – 33001 Oviedo

-> Murcia autonoomne piirkond
Servicio Murciano de Salud

Murcia Ronda de Levante, 11 – 30008 Murcia

-> La Rioja autonoomne piirkond
Dirección General de Salud y Desarrollo Sanitario

La Rioja c/ Villamediana, 17 – 26003 Logroño

-> Valencia autonoomne piirkond
Servicio Valenciano de Salud

Alicante c/ Gerona, 24 – 03001 Alicante
Castellón Pl. Huerto Sogueros, 12 – 12001 Castellón de la Plana
Valencia Gran Vía Fernando El Católico, 74 – 46008 Valencia

Täiendav teave

Töötajad, kes leiavad, et nende sotsiaalkindlustusalaseid õigusi on rikutud (näiteks ei ole tööandja neid kindlustanud või ei järgi tööandja töötervishoiu- ja tööohutuse eeskirju), võivad pöörduda töö ja sotsiaalkindlustuse inspeksiooni (*Inspección de Trabajo y Seguridad Social*) poole. Selle haldusasutuse osakond asub igas piirkonna pealinnas ning nende asutuste kontaktandmed asuvad telefoniraamatu rubriigis „*Áreas funcionales de Trabajo y Asuntos Sociales*“.

Samuti on võimalik pöörduda riikliku ombudsmani (*Defensor del Pueblo*) poole; tegemist on Hispaania põhi-seaduse alusel loodud institutsiooniga, kelle ülesandeks on kaitsta kodanike põhiõigusi. Ombudsman teostab järelevalvet haldusasutuste, eeskätt sotsiaalkindlustus-süsteemi haldavate asutuste tegevuse üle.

Ombudsmani aadress on järgmine:

Paseo Eduardo Dato 31, 28010 Madrid (Espagne) Tél.: 900 10 10 25 <http://www.map.defensordelpueblo.es/>

Käesoleva dokumendi 3. osas on toodud peamiste sotsiaalkindlustusasutuste kontaktandmed.

4.1. Sotsiaalabi

Hispaania sotsiaalkindlustussüsteem haldab järgmisi sotsiaalteenuseid:

- eakale koha pakkumine hooldusasutuses
- kodune abi;
- puhkused ja ravikuurid sanatoorsetes raviasutustes;
- pensionäride päevakeskuste ja hooldekodude võrgustik;
- kohad füüsilise ja vaimse puudega isikute hoolduskeskustes ja
- raviteenused – otsesed raviteenused ja taastusravi.

Täiendava teabe saamiseks mitmesuguste sotsiaalabi-asutuste tegevuse kohta võib pöörduda Eakate isikute ja Sotsiaalteenuste ameti (*Instituto de Mayores y Servicios Sociales -IMSERSO*) poole.

Meremeeste jaoks on olemas eraldi sotsiaalkindlustuse teabeteenistused ning on kehtestatud rahalised meetmed, mis vastavad meremeeste tegevusalade eripärale ja on suunatud kaubalaevade ja kalapüügilaevade meeskondadele, kes peavad oma töö iseloomu tõttu viibima ajutiselt Hispaania sadamates. Tegemist on suuremates sadamates asuvate „meremeeste kodu“ (*Casas del Mar*) ümber koondunud sotsiaalkaitseteenuste ja öömajavõrgustikuga. Täiendava teabe saamiseks nende teenuste kohta pöörduge Meremeeste Sotsiaalkindlustusameti (*Instituto Social de la Marina - ISM*) poole.

Loodud on odava üüriga öömajade võrgustik, mis on määratud kauba- või kalapüügilaevade meeskondadele, kes oma töö iseloomu tõttu peavad ajutiselt viibima Hispaania sadamates. Tegemist on öömajadega, mis kuuluvad suuremates sadamas asuvate „meremeeste kodu“ võrgustikku (*Casas del Mar*). Täiendava teabe saamiseks nende teenuste kohta pöörduge Meremeeste Sotsiaalkindlustusameti (*ISM*) poole.

4.2. Sotsiaalkindlustuse eriskeem ametnike jaoks

4.2.1. Sissejuhatus

Seda erikindlustusskeemi kohaldatakse riigiametnike ja sõjaväelaste puhul ning ka teiste avalike teenistujate puhul. Samas on oluline pidada silmas asjaolu, et teatavate ametnikukategooriate suhtes kohaldatakse üldist sotsiaalkindlustusskeemi.

Erisotsiaalkindlustusskeem hõlmab:

- riigiametnikke;
- karjäärisõjaväelasi;
- kohtute peavalitsuse, kartograafia peavalitsuse ja muude põhiseaduslike või riigiasutuste ametnikke, kelle puhul selle kindlustusskeemi kohaldamine on õigusaktidega ette nähtud;
- eelnevate punktide all toodud asutuste personali, kes on suunatud tööle autonoomsetesse piirkondadesse.

4.2.2. Registreerimine ja osamaksete tasumine

Kui isik omandab ametniku staatuse ja algab tema tööstaaž, hakatakse tema suhtes kohaldama erisotsiaalkindlustuskeemi, mis hõlmab osamaksete tegemist vastasse sotsiaalkindlustuskassasse ning pensionikindlustuse osamaksete tasumist.

Osamaksete hõlmavad:

- ametnike sotsiaalkindlustuskassadesse makstavaid osamaksete, mille abil kaetakse raviteenuste kulud ja muud allpool toodud rahalised või mitterahalised hüvitised;
- pensionikindlustuse osamaksete, mis katavad vanadus- ja töövõimetuspensioni ning matuse-toetuse ja toitjakaotuspensioni kulud. Sellist kindlustuskeemi nimetatakse pensionikindlustuskeemiks (*Régimen de Clases Pasivas*).

Mõlema mainitud osamaksete arvestamise aluseks kohaldatakse arvestusbaasi suhtes teatavat kindlat protsendimäärat – see protsendimäär määratakse kindlaks igal aastal riigi eelarveseaduses ja selle suurus sõltub ametniku kutsekategooriast.

4.2.3. Toetusi ja hüvitisi haldavad asutused

Ametnike sotsiaalkindlustushüvitiste haldamisega tegelevad mitmesugused organisatsioonid:

→ Ametnike sotsiaalkindlustuskassad

- MUFACE, riigiametnike jaoks;
- MUGEJU, kohtute peavalitsuse ametnike jaoks;
- ISFAS, sõjaväeametnike jaoks.

Need asutused haldavad järgmisi hüvitisi:

- raviteenused;
- ajutise töövõimetuse hüvitised;
- taastusravi teenused täieliku püsiva töövõimetuse ja sügava puude korral;
- hüvitis isikule, kes hooldab sügava puudega isikut;
- hüvitised, mis on seotud vigastuste, sandistumise ja moonutustega, mille põhjuseks on kutsehaigus või mis on tekkinud tööülesannete täitmise käigus või tööülesannete täitmise tagajärjel;
- sotsiaalteenused;
- sotsiaalabi;
- puudega lapse puhul makstavad peretoetused;
- rahaline toetus mitmike sünni korral.

→ Vanadus- ja muude pensionide haldamisega tegelevad asutused

- Riigiametnike sotsiaalkindlustuskeemi vanadus- ja muude pensionide küsimustega tegeleb majandus-

ja rahandusministeeriumi personalikulude ja riiklike pensionide peavalitsus

- Sõjaväeametnike vanadus- ja muude pensionide küsimustega tegeleb kaitseministeerium.

4.2.4. Pensionid: sotsiaalkindlustuskeemi vanadus- ja muud pensionid

Kaetud on järgmised riskid: töövõimetus, vanadus, surm ja toitja kaotus.

Alljärgnev teave pärineb õigusaktidest, mis jõustusid 1. jaanuaril 1985. Kui hüvitise aluseks olev sündmus on sellest kuupäevast varasem, tuleb täiendavat teavet küsida vastavast sotsiaalkindlustusasutusest, mille kontaktandmed on toodud käesoleva dokumendi punktis 3.

Pensionid võivad olla tavapensionid või eripensionid, sõltuvalt sellest, kas sündmus, mille alusel hüvitist makstakse, toimus tavatingimustes või oli selleks vigastus või surm, mis toimus tööülesannete täitmise käigus või tööülesannete täitmise tulemusena.

→ Tavapensionid

Siirdumine vanaduspensionile

Vanaduspensionile siirdumise viisid

- Vabatahtlik: pensionile siirduja peab olema saanud 60-aastaseks ja töötanud vähemalt 30 aastat.
- Pensionile suunamine: pensionile siirdujal täitub seaduses ettenähtud vanus pensionile suunamiseks.
- Püsiva töövõimetuse korral või juhul kui asjaomasel isikul on stabiliseerunud ja pöördumatu patoloogia, mis teeb võimatuks tema tööülesannete jätkamise.

Tingimused

- Tööstaaž: tavapärase vanaduspensioni saamiseks peab isik olema realselt töötanud riigiametnikuna vähemalt viieteist aastat.
- Püsiva töövõimetuse korral teeb töövõimetuse kohta otsuse raviasutus, mis teeb kindlaks, kas isik on suuteline täitma asjaomaseid tööülesandeid. Vanadus- ja muude pensionide kindlustuskeemis ei arvestata üldjuhul töövõimetuse raskusastmeid, kuid teatavatel juhtudel on võimalik eriolukordade esinemine:
 - kui ilmneb, et töövõimetuse ulatus muudab asjaomase isiku võimetuks tegema mis tahes tööd, nähakse maksundusalaste õigusaktidega ette asjaomase pensioni vabastamine eraisikute tulumaksust;
 - sügava puude korral makstakse vastava ametnike sotsiaalkindlustuskassa kaudu isikule täiendavat hüvitist.

Tavapärase vanaduspensioni puhul, mis on seotud püsiva töövõimetusega, kohaldatakse ülalmainitud esimese viieteistkümneme aastase tööstaaži nõuet.

Pensionisumma – arvestusbaas

Pensiooni suuruse arvestamisel võetakse arvesse asjaomase isiku kogu tööstaaži. Kohaldatakse protsendimäärasid (mis avaldatakse igal aastal riigi eelarveseaduses) ja mis vastavad ametnike eri kutsekategooriatele ning mis sõltuvad samuti teenistuses oldud aastatest. Pensiooni suuruse kindlaksmääramiseks kasutatakse 35 aastale vastavat skaalat (seega vastab ühele aastale protsendimäär 1,24 % ja 35 aastale vastab protsendimäär 100 %).

Pereliikmetele makstavad pensionid

Pensioniliigid, -saajad ja nõutavad tingimused

- Toitjakaotuspension – makstakse isikule, kes on või on olnud surnud isiku õiguspärane abikaasa.
- Orvupension määratakse surnud isiku lastele, kes on töövõimetud või alla 21-aastased.
- Teatavatel juhtudel võib ilma puudeta isikutele maksta orvupensiooni kuni 22- või 24-aastaseks saamiseni.
- Pension surnud isiku vanematele, kui nad olid selle isiku ülalpidamisel ja kui puuduvad pensiooni saamise õigusega abikaasa ja lapsed.

Pereliikmetele makstavate tavapäraste või eripensionide puhul ei kohaldata minimaalse tööstaaži nõuet.

Pensiooni suurus

Arvestusbaas: kui surnud isik sai pensiooni, võrdub arvestusbaas saadud pensioniga, kui mainitud isik ei saanud pensiooni, võrdub arvestusbaas pensiooni suurusega, mida antud ametnik oleks saanud pensionile suunamise vanuse saabumisel.

Protsendimäärad:

- Toitjakaotuspension: 50 % Orvupension:
- ühe pensiooni saava orvu puhul: 25 %
- kahe või enama pensiooni saava orvu puhul: igaühe puhul 10 % ning lisaks kõigi vahel jagatud 15 %.
- Üldine ülempiir: Toitjakaotuspensiooni ja orvupensioonide summa ei või ületada 100% arvestusbaasist. Kui see ületatakse,
- vähendatakse kõiki orvupensioone proportsionaalselt.
- Vanematele makstav pension: mõlemale vanemale 15 %.

➔ Eripensionid

Eripensionide puhul ei kohaldata minimaalse tööstaaži nõuet.

Isiku töövõimetuse või surmaga seotud eripensionide puhul kohaldatakse samu eeskirju, mida kasutatakse

tavapensionide arvestamiseks, kuid protsendimäärad või arvestusbaas korrutatakse kahega.

➔ Minimaalsed/maksimaalsed summad

Vanadus- ja muud pensione, mille arvestuslik suurus jääb väiksemaks seadusega kehtestatud minimaalsest suuruselt, võib suurendada nii, et need vastavad mainitud alampiirile samalaadselt muude sotsiaalkindlustusskeemide pensionidega.

Lisaks sellele kohaldatakse nende pensionide suhtes maksimaalsummasid, mis määratakse kindlaks igal aastal riigi eelarveseadusega.

4.2.5. Anschriften der Versicherungskassen

- Mutualidad General de Funcionarios Civiles del Estado (MUFACE)
(Versicherungskasse für Zivilbeamte des Staates)

Paseo de Juan XXIII, 26
28071 Madrid
Tel.: (34-91) 273 95 00
Fax: (34-91) 273 98 82
<http://www.map.es/muface>
- Mutualidad General Judicial (MUGEJU)
c/ Marqués de Duero, 7
28001 Madrid Tel: (34-91)
586 03 00 Faks: (34-91)
435 63 61
- Instituto Social de las Fuerzas Armadas (ISFAS)
c/Huesca, 31 28041 Madrid Tel: (34-91) 567 76 00
Faks: (34-91) 567 77 99 <http://www.mde.es>

4.2.6. Vanadus- ja muude pensionide kindlustusskeemiga seotud asutuste aadressid

- Dirección General de Costes de Personal y Pensiones Públicas del Ministerio de Economía y Hacienda.

c/ Monte Esquinza, 43-45
28010 Madrid
Tel: 900 50 30 55
Faks: (34-91) 349 15 74
E-post: clases.Pasivas@sppg.meh.es
<http://www.clasespasivas.meh.es>
- Dirección General de Personal del Ministerio de Defensa. Subdirección General de Personal Militar. Área de Pensiones

c/ Juan Ignacio Luca de Tena, 30
28071 Madrid
Tel: (34-91) 205 40 06
Faks: (34-91) 205 40 35
E-post: pensiones@mde.es
<http://www.mde.es>

Euroopa Komisjon

**Liikuvus Euroopas (Euroopa Liidus, Euroopa Majanduspiirkonnas ja Šveitsis)
Sotsiaalkindlustusõigused Hispaanias – Seisuga 15. veebruar 2006**

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus

2009 – 31 lk – 21 x 29,7cm

ISBN 92-79-04201-7

Kuidas ELi trükiseid tellida?

Väljaannete talituse trükiseid saab tellida veebipõhisest raamatupoest EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>) või Teie valitud müügiesindusest.

Meie ülemaailmse müügivõrgu kõikide esinduste nimekirja tellimiseks saatke faks numbril (+352) 2929 42 758.

http://ec.europa.eu/employment_social/social_security_schemes/publications_en.htm

Tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraadi **trükiseid** saab alla laadida aadressilt:

http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/publications/index_en.cfm

Kasutajaks saab registreeruda tasuta aadressil:

http://ec.europa.eu/employment_social/sagapLink/dspSubscribe.do?lang=en

ESmail, on tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraadi elektrooniline teabeleht.

Tellida saab veebilehelt:

http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/news/esmail_en.cfm

<http://ec.europa.eu/social>

